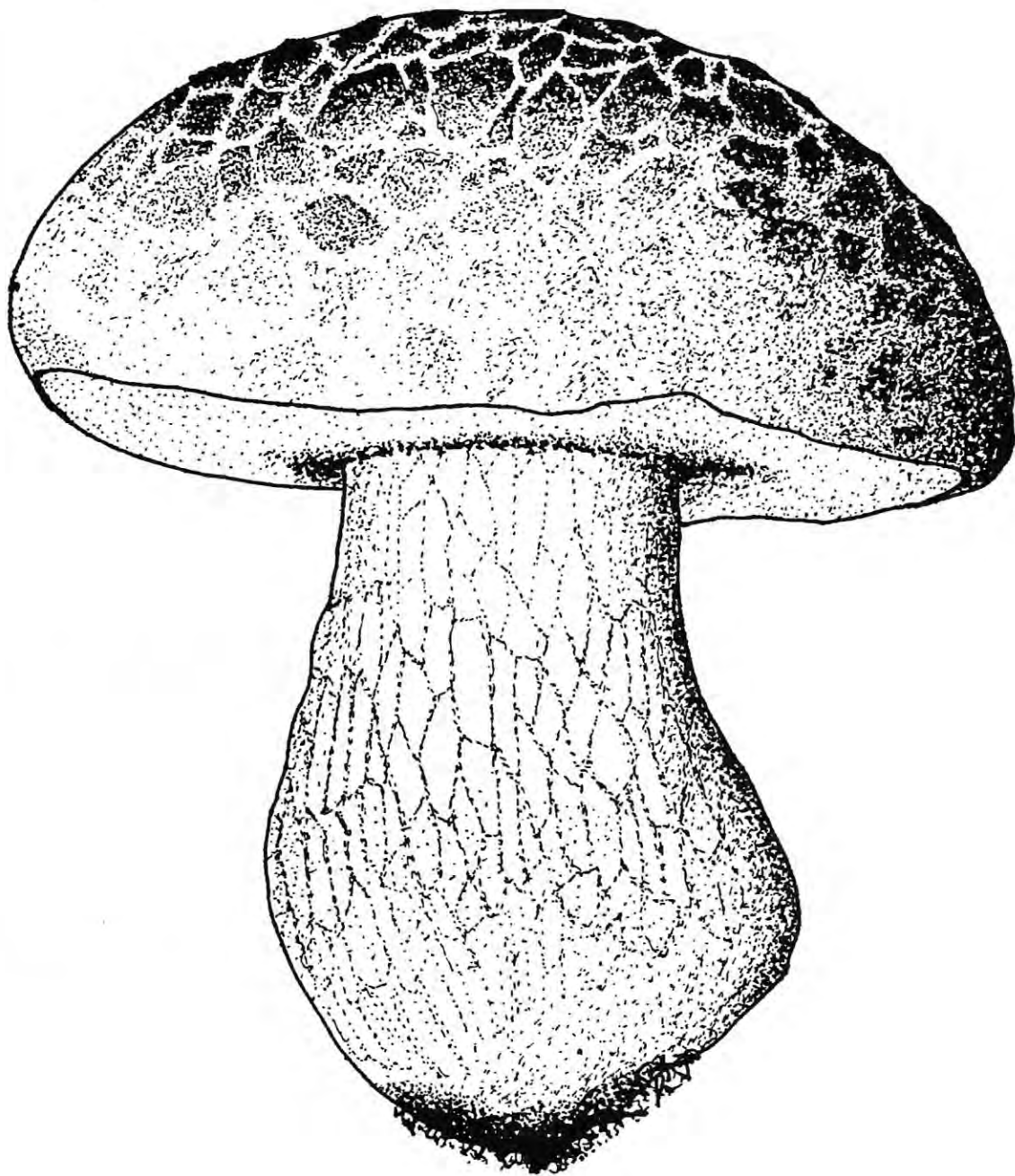

AMK Mededelingen

Mededelingen van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.
15 juni 1995

verschijnt driemaandelijks
95.2

Inhoud AMK Mededelingen 95.2

F. Dielen	
Editoriaal	39
Errata AMK Mededelingen 95.1	39
M. de Haan	
Myxo-nieuwtjes: enkele interessante vondsten uit 1994	40
E. Vandeven	
Paddestoelenkartering, een stand van zaken toestand op 4 februari 1995	46
K. Van de Put	
<i>Scleroderma flavidum</i> Ellis & Ev. versus <i>Scleroderma cepa</i> Pers.	49
E. Vandeven	
De Schaeffer-reactie	51
H. De Meulder	
Paddestoelen en slijmzwammen op afgestorven stengels van Bereklaauw (<i>Heracleum sphondylium</i> L.)	52
K. Van de Put	
Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	63
J. Schavey	
Nieuw in de bibliotheek	64
Activiteiten	65

Redactie AMK Mededelingen

A. de Haan, H. De Meulder, F. Dielen, J. Schavey, K. Van de Put, R. Walley
hoofdredacteur: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde
tikwerk: M. Heylen-Van Den Bosch, Koolmijnlaan 310, 3550 Heusden-Zolder
verzending: H. De Meulder, Verenigde Natieslaan 131, 2660 Hoboken

Richtlijnen voor auteurs van artikels in AMK Mededelingen

Alle leden van de Antwerpse Mycologische Kring hebben het recht te publiceren in AMK Mededelingen. Artikels kunnen ingestuurd worden zowel in duidelijk handschrift als getikt. Teksten op diskette (zowel van 3.5'' of 5.25'') gemaakt met tekstverwerkingsprogramma Word Perfect 6.0 of lager zijn ook van harte welkom. Voor andere ASCII-bestanden kan U contact opnemen met de redactie.

Teksten op diskette kunnen rechtstreeks gestuurd worden naar de hoofdredacteur, Emile Vandeven, Opperveldlaan 14 te 1800 Vilvoorde tel.: 02/267.74.18. Geschreven of getikte teksten moeten naar Mieke Heylen-Van Den Bosch, Koolmijnlaan 310 te 3550 Heusden-Zolder gezonden worden.

Figuren mogen maximaal 16,6 cm x 23,4 cm groot zijn, inclusief maatstrepen en nummering van de tekeningen. Grotere tekeningen zullen verkleind of versneden worden. De figuren worden best voorzien van een maatstreep om de afmetingen aan te duiden. Vermeld steeds naam en adres van de auteur.

Artikels moeten minstens een maand voor het verschijnen van het volgend nummer bij de redactie zijn. Artikels die niet op diskette staan dienen minimum zes weken voor het verschijnen ingeleverd te worden.

Figuur omslag: *Boletus radicans*, Wortelende boleet (tekening: H. De Meulder)

ISSN 0771-9884

wettelijk depot: BD 36771

verantwoordelijke uitgever: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde

Editoriaal

F. Dielen

Het nieuwe kleedje van onze AMK Mededelingen blijkt door onze leden zeer positief te zijn onthaald. De redactieraad blijft open staan voor mogelijke verdere positieve voorstellen.

De vierde Vlaamse Mycologendag in het Limburgs Universitair Centrum te Diepenbeek op 18 maart was een voorbeeld van organisatie en een groot succes. Vele van onze leden woonden deze mycologendag bij, sommigen leverden een persoonlijke bijdrage.

De zeer natte winter en de eerste lentemaand deden ons hopen op een rijk mycologisch voorjaar. Het werd echter niet zoals wij gewent hadden. Dit was duidelijk zichtbaar tijdens de 18de Nationale tentoonstelling van voorjaarszwammen op 6 en 7 mei in de plantentuin te Gent. Oorzaak hiervan was het vrijwel ontbreken van neerslag sinds half april. Het was ook duidelijk te merken tijdens de Luxemburgse mycologische werkweek te Larochette van 22 tot 29 april, waaraan verschillende van onze leden deelnamen. Tijdens het verlengd weekend in Nederlands Limburg van 28 april tot 1 mei te

Schin op Geul, organisatorisch een meevaller, was dit eveneens merkbaar.

Het feestcomité, opgericht ter voorbereiding van het 50-jarig bestaan van de Antwerpse Mycologische Kring, is van start gegaan. In het volgend nummer hopen we reeds enkele gegevens te kunnen meedelen betreffende data van de 19de nationale tentoonstelling van voorjaarszwammen die door de A.M.K. zal worden ingericht en de viering met banket in het najaar van 1996.

Onze bibliothecaris, Jean Schavey, heeft een nieuwe indeling gemaakt van onze bibliotheek. Deze indeling is gebaseerd op een klassering per rubriek. Dit zal in het begin wel enkele moeilijkheden meebrengen, maar het voordeel ervan zal vrij snel duidelijk zijn. Zij die een nieuwe boekenlijst van onze bibliotheek verlangen kunnen zich wenden tot onze bibliothecaris.

Wij zijn nu 15 juni, laat ons hopen dat de weergoden ons in de komende maanden gunstig zullen zijn.

Errata AMK Mededelingen 95.1

AMK Mededelingen 95.1 heeft last gehad van de kinderziekten die gepaard gaan met de nieuwe opmaak van ons tijdschrift.

bladzijde 95.1.11

De eerste 2 regels van de 2de kolom moeten onderaan de eerste kolom staan, bij de beschrijving van plaat 4.

Onderaan de 2de kolom moet toegevoegd worden:
gekarteld en golvend; buikig het breedst nabij de steel; sterk bochtig en breed aangehecht.

bladzijde 95.1.13

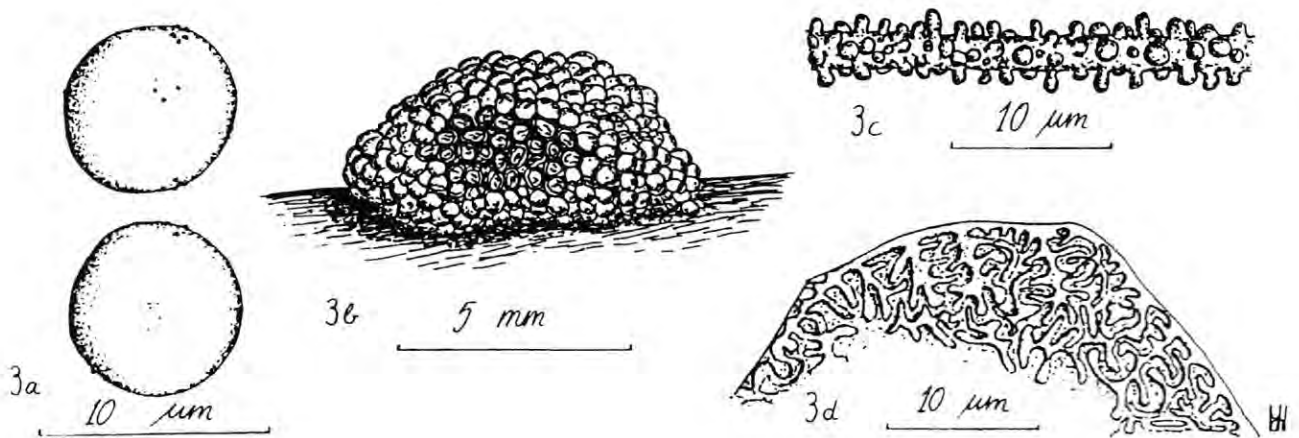
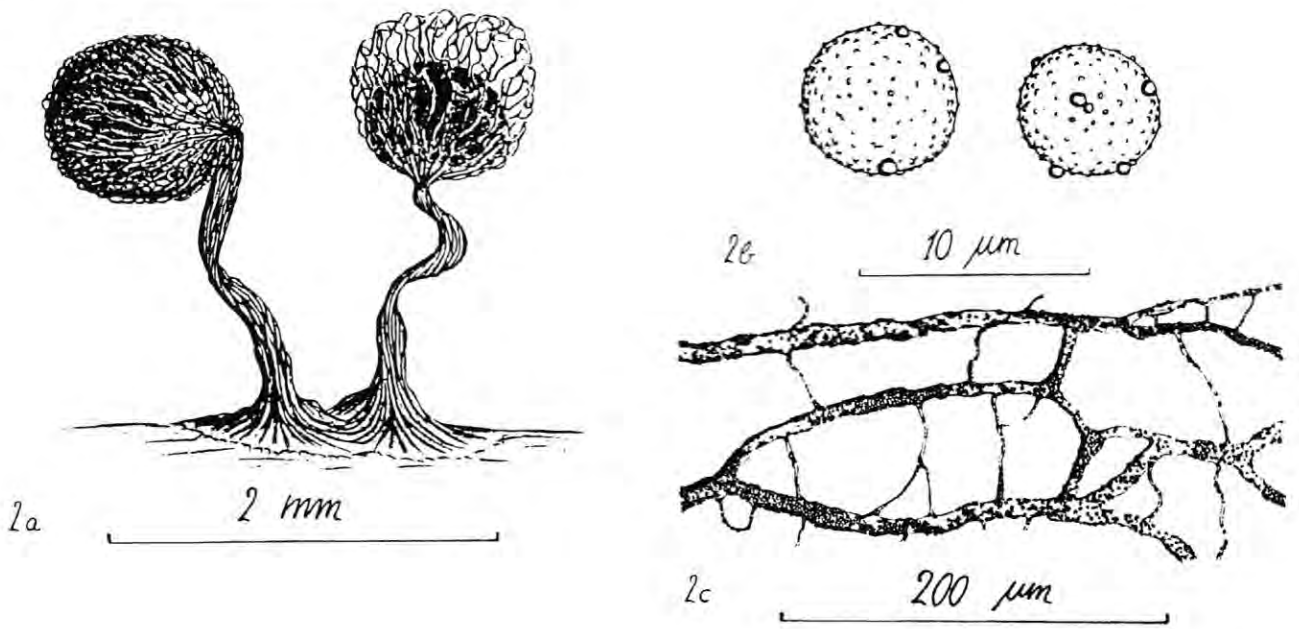
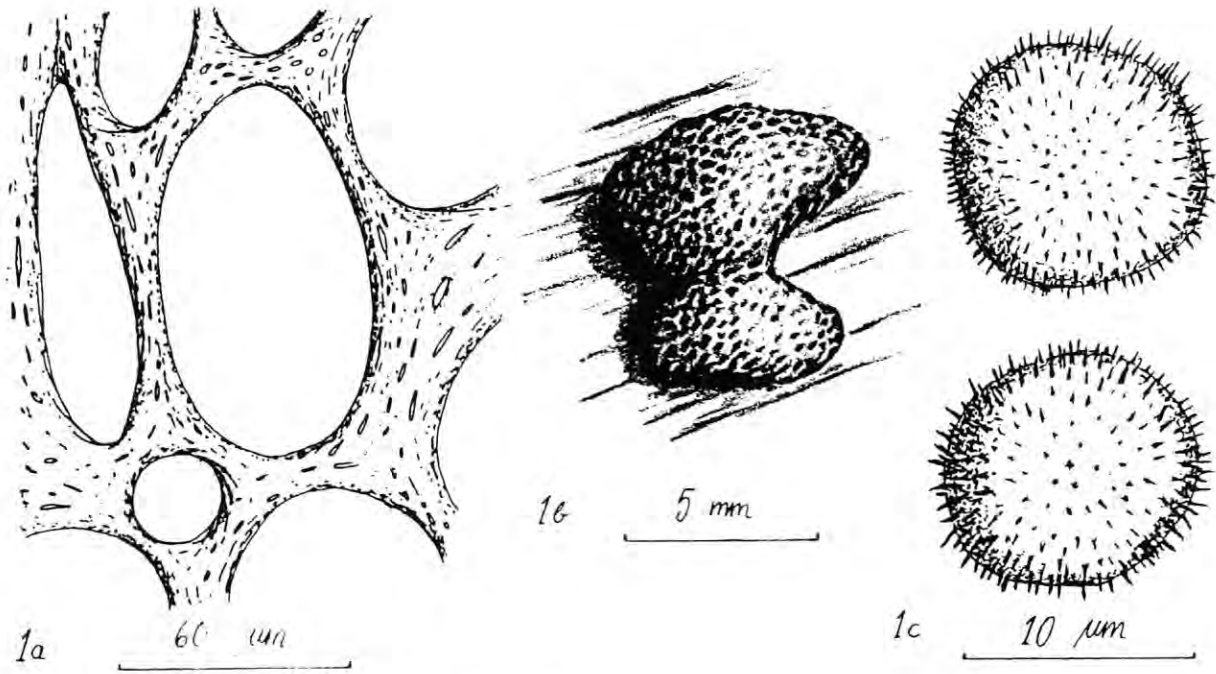
De eerste 2 regels van de 2de kolom moeten onderaan de eerste kolom staan, bij de beschrijving van plaat 5.

bladzijde 95.1.33

De legende van fig. 1a en 1b werden omgewisseld.

lees:

fig. 1a in diaspore uiteenvallende basidie, fig. 1b breed elliptische basidie

Myxo-nieuwtjes: enkele interessante vondsten uit 1994

M. de Haan

Bezemheidelaan 6, 2920 Kalmthout

Summary

1994 has been a good year for myxomycete-hunting. Especially the very wet autumn after a hot summer, generated many different species. In this article the following six interesting collections of last year are described and illustrated.

- *Enteridium olivaceum* Ehrenh. var. *simulans* (Rost.) Nann.-Brem. differing from the type variety by shape and ornamentation of the spores,
- *Cribraria mirabilis* (Rost.) Masee recognizable by the structure of the peridium-net,
- *Arcyodes incarnata* (Alb. & Schw.) O.F.Cook with typical globose and heaped sporocarps,
- *Arcyria major* (G.Lister) B.Ing forming a bright rose, fluffy capillitium-net,
- *Trichia flavicoma* (A.Lister) B.Ing peridium with yellow lines which forms a net with small meshes,
- *Comatracha alta* Preusz recognizable by the long beard-like capillitium, only attached at the base of a cylindrical columella.

1994 was voor de myxomyceten een goed jaar en dus ook voor de myxojagers. De mooie zomer natuurlijk niet meegerekend, was het een zeer vochtig jaar. Vooral in het najaar viel de regen met bakken uit de hemel. Met als klap op de vuurpijl, het drijfnatte weekend aan de kust rond 1 november. Ik heb me daarna toch maar een nieuwe regenjas aangeschaft, één die wel waterdicht is! Als de kraan dan toch eventjes dichtgedraaid werd, kwam een grote verscheidenheid aan slijmzwammen tot ontwikkeling. Met als gevolg dat mijn verzamel dozen te klein waren en dat ik menig uurtje achter het microscoop heb doorgebracht.

In dit artikel worden de eerste zes van een reeks bijzondere vondsten van vorig jaar beschreven en afgebeeld. In een volgende aflevering van "AMK-Mededelingen" zal het tweede deel van dit artikel verschijnen. Ik heb in mijn keuze getracht om zoveel mogelijk systematische groepen aan bod te laten komen. In dit deel zijn de geslachten *Enteridium*, *Cribraria*, *Arcyodes*,

Arcyria, *Trichia* en *Comatracha* vertegenwoordigd.

ENTERIDIUM OLIVACEUM Ehrenh. var. *SIMULANS* (Rost.) Nann.-Brem. (Figuur 1)

Het Schildehof werd afgelopen jaar wat frequenter bezocht op aanvraag van de milieu-ambtenaar van de gemeente Schilde, Els Van den Bergh, voor de uitwerking van het bosbeheersplan. Het park bezit stukken met uiterst verschillende vegetaties, van oud, droog beukenbos tot jong, vochtig wilgen en elzenbos. Op mycologisch gebied is dit terrein in ieder geval al meer dan interessant gebleken. Dat is ook zo voor de myxomyceten. We hebben er al verschillende vrij zeldzame soorten aangetroffen, waarvan twee soorten in dit artikel beschreven zijn.

Op 19 november vond ik een vruchtlichaam van *Enteridium olivaceum* (Ehrenh.)Fr. op een takje van *Populus × canadensis*, Canadapopulier. Deze myxomyceet is vrij gemakkelijk te herkennen aan de kleur van het aethalium, donker olijkleurig tot grijsbruin met olijkleurige tint. Het aethalium is plat kussenvormig, 5-15 mm diameter; 1-4 mm hoog, met een onregelmatige rand. Het peridium is bedekt met een dun, vliezig netwerk met ronde tot ovale mazen, 0,1-1,5 mm diameter. De hypothallus is wit, vliezig en glanzend. Het pseudocapillitium bestaat uit platte, perkamentachtige, geperforeerde vliezen die een beige, sponsachtig netwerk vormen met ronde tot ovale mazen, 20-300 µm diameter. De sporen zijn onregelmatig bolrond en meestal licht gedeukt, uitzonderlijk conisch tot pyramidaal. Ze bezitten een dikke wand met een grote, ronde kiempore. De versiering bestaat uit verspreid staande, smalle stekels, 0,1-1,0 µm lang, die soms gegroepeerd zijn. De kleur is lichtbeige tot licht olijkleurig bij doervallend licht in ammoniakoplossing en olijkleurig in massa. De diameter bedraagt 11,0-12,5 µm.

Deze vondst is waarschijnlijk *E. olivaceum* var. *simulans* (Rost.) Nann.-Brem.. Deze variëteit onderscheidt zich van de typesoort enkel door het verschil in de ornamentatie van de sporen. Bij de var. *olivaceum* zijn de sporen aan één zijde versierd met lange stekels, tot 2,5 µm lang en volgens de literatuur volledig kaal op de grote kiempore. Deze variëteit werd ook in het Schil-

← Fig.1: *Enteridium olivaceum* var. *simulans*, 1a: capillitium (×500), 1b: aethalium (×5), 1c: sporen (×3000).

Fig.2: *Cribraria mirabilis*, 2a: sporocarp (×25), 2b: sporen (×3000), 2c: peridiumnet (×250).

Fig.3: *Arcyodes incarnata*, 3a: sporen (×3000), 3b: sporocarp hoopje (×6), 3c: detail capillitium (×2000), 3d: detail peridiumrand (×2000).

dehof gevonden op 25 oktober 1993. Die vondst heeft duidelijk de typische versiering, maar onder immersieobjectief kon ik ook zeer fijne kortere stekeltjes of haartjes, tot 1 μm lang, waarnemen op de kiemporie. De sporen hebben een conische tot pyramidale vorm, maar ze hangen niet in losse klompjes aaneen zoals vermeld in de literatuur. Hiermee vergeleken hebben de sporen van de vondst van vorig jaar een verschillend uitzicht. In een mengpreparaat van de sporen is dit nog duidelijker. De vorm is ronder, de stekels zijn merkbaar kleiner en regelmatig verspreid.

Neubert et al. (1993) beschouwen de var. *simulans* als een aparte soort, *E. simulans* Rost.. Ook hier worden de ornamentatie en vorm van de sporen als enige verschil met *E. olivaceum* aangehaald, wat volgens mij toch een beetje weinig is om er een aparte soort van te maken.

E. olivaceum var. *simulans* wordt door Nannenga-Bremekamp (1974) als vrij zeldzaam aangegeven. De variëteit staat niet vermeld in onze Aantekenlijst of in de karteringslijst van E. Vandeven.

CRIBRARIA MIRABILIS (Rost.) Masee (Figuur 2)

Op een liggende, vermolmde coniferenstam in het Zoerselbos (Zoersel) vonden wij de voorbije jaren verschillende soorten van het geslacht *Cribraria*, zoals *Cr. cancellata* (Batsch) Nann.-Brem., *Cr. argillacea* (Pers.) Pers., *Cr. rufa* (Roth) Rost. en *Cr. aurantiaca* Schrad..

Mijn hoop was dan ook groot om tijdens de uitstap van 18 juni nog enkele *Cribraria*'s te vinden op deze stam, die al zo verrot was dat de grond bijna niet meer van het hout te onderscheiden was. Toen ik de stam bekeek, kon ik mijn ogen niet geloven. Hij was letterlijk bedolven onder een tapijt van half ontwikkelde vruchtlichamen van een *Cribraria*-soort.

De stelen waren reeds goed gevormd, maar de sporocarpen bevonden zich nog in een semiplasmodiale toestand. Hun kleur was nog typisch donkergrijs. Thuis liet ik ze verder ontwikkelen en dat verliep gelukkig zeer goed. Het bleken vruchtlichamen van *Cribraria mirabilis* (Rost.) Masee te zijn.

Uit de literatuur blijkt dat deze soort typisch in grote groepen voorkomt op vermolmd coniferenhout.

Cr. mirabilis is gemakkelijk te herkennen aan het peridiumnet. Dit bestaat namelijk aan de onderste helft van de sporocarp uit een 20-30 tal ribben, die naar boven toe steeds meer vertakken tot een netwerk met niet verdikte knooppunten.

De sporocarp heeft een zwarte steel die bovenaan een weinig versmald en buigt, zodat het vruchtlichaam knikt. De totale hoogte is 1 tot 2 mm.

De sporocarp is bolvormig tot druppelvormig, 0,5-1,1 mm diameter. De donker purperbruine kleur is voornamelijk afkomstig van de sporen-massa. Het peridiumnet is, aan de binnenzijde, bedekt met donkerpurpere dictydinekorrels. Binnen de mazen vormen nog dunnere draden een secundair net. Ook op de sporen kleven enkele dictydinekorrels, verder zijn ze versierd met verspreide wratjes; de diameter bedraagt 5-7 μm . De kleur bij doorvallend licht in ammoniakoplossing is lichtroze.

De soort die het dichtst bij *Cribraria mirabilis* staat is *Cr. cancellata*. Deze soort heeft echter een peridiumnet dat uitsluitend uit ribben bestaat, die ook groter in aantal zijn, 40-50. De sporocarpen zijn overhangend, zoals een lampion.

Cocquyt (1978) vermeldt maar één vondst van *Cr. mirabilis* uit het district van de Samber. Ze staat ook vermeld in onze Aantekenlijst. In Nederland wordt ze als zeldzaam aangegeven.

ARCYODES INCARNATA (Alb. & Schw.) O.F. Cook (Figuur 3)

De Langdonken te Herselt is een gevarieerd gebied begroeid met loof- en naaldbomen, maar we vinden er ook heide en moerassige stukken. Dat levert natuurlijk een grote verscheidenheid aan soorten op.

Tijdens de excursie van 24 oktober vond ik op een vermolmde eiketak, op de bodem van een vochtige gracht, een dik kussenvormig voorwerp. De diameter is 5-6 mm en de hoogte 2-4 mm. Onder de loep bleek het samengesteld te zijn uit kleine bolletjes, 0,5-1,2 mm diameter. De kleur van deze bolletjes is vuil zalmroze tot okerkleurig en er kleven heel wat zand en stofdeeltjes op het geheel. Niet zeker dat het om een myxomyceet ging, heb ik het ding toch maar in mijn doos gestoken.

Toen ik de inhoud van één bolletje onder het microscoop bekeek, viel mijn spreekwoordelijke frank. Het bleek een vruchtlichaam van *Arcyodes incarnata* (Alb. & Schw.) O.F. Cook te zijn.

Typerend voor deze soort is, naast de tot een klompje samengeklitte sporocarpen, het uitzicht van het capillitium. Dit bestaat uit een geheel van bleekroze tot okerkleurige buizen, die regelmatig vertakken tot een wijdmazig half open netwerk. De uiteinden van de buizen zijn knuppelvormig verbreed. De ornamentatie bestaat uit

hoge wratten en stompe stekels, tot 4 μm hoog, die meestal knotsvormig verdikt zijn. De binnenzijde van het peridium is versierd met lage plooiën, die een labyrintachtige tekening vormen. De sporen zijn bolrond, in massa zalmroze tot beige soms met een okerkleurige tint en bij doorvallend licht zijn ze lichtroze tot kleurloos. Ze zijn versierd met enkele groepjes kleine lage wratjes of stekeltjes. De diameter bedraagt 6-8 μm .

Deze vondst wijkt af van de meeste beschrijvingen door de veel zwaardere en dichtere ornamentatie van het capillitium.

Arcyodes incarnata is geen algemene soort. Ze lijkt een groot verspreidingsgebied te bezitten. Volgens de literatuur komt deze soort vrijwel overal in de noordelijke hemisfeer voor, maar ze wordt echter niet frequent gevonden. Ze staat in onze Aantekenlijst en werd ook beschreven in Sterbeeckia (1990).

ARCYRIA MAJOR (G.Lister) B.Ing (Figuur 4)

Daar ik niet ver van het Moretusbos woon, in het Nederlandse deel van de gemeente Putte, ga ik er af en toe wandelen. Gewoonlijk is het er, vanwege de zandige bodem, tamelijk droog, maar door de overvloedige regenval in het najaar '94 was ook dit bos bijzonder in trek bij de myxomyceten. Op een stronk van *Pinus sylvestris*, Grove den, in een donker naaldbosje, vond ik op 2 oktober enkele groepjes vruchtlichamen (10 tot 100) van een *Arcyria*-soort. Ze vielen op door hun grote, tot 8 mm lange, helder rozerode capillitiumpluimen. Deze zitten stevig vast aan de kleine, ondiepe peridiumkom. De steel is zeer kort, tot 0,5 mm hoog, en cilindrisch. Het capillitium bestaat uit een elastisch netwerk van holle, bleekroze buizen. Ze zijn versierd met zware kammen en halve ringen die soms met elkaar vergroeid zijn. De knooppunten van het net zijn kaal of met enkele wratten versierd. De sporen zijn bolrond; de ornamentatie bestaat uit zeer fijne wratjes en enkele grotere, lage wratten. Bij doorvallend licht in ammoniakoplossing zijn ze kleurloos tot lichtbeige met iets rode tint. De diameter bedraagt 6,5-8,8 μm .

Deze soort is dus in Nederland gevonden, weliswaar slechts enkele honderden meter over de grens. Ze is er trouwens nogal zeldzaam zoals ook in België. Robbrecht (1974) vermeldt een vijftal vondsten. De soort staat niet in onze Aantekenlijst.

TRICHIA FLAVICOMA (A.Lister) B.Ing (Figuur 5)

Deze slijmzwam werd in het Zoerselbos (26-11-

'94) gevonden, op de schors van een dode eiketak. De sporocarpen zijn alleenstaand of in kleine groepjes tot 5 exemplaren aan de basis vergroeid. Ze zijn kort gesteeld tot zittend (tot 1,4 mm hoog). De steel is zwart en sterk gerimpeld. De sporocarpen zijn aan de basis eveneens zwart, de kleur gaat geleidelijk over naar donker roodbruin tot licht roodbruin aan de top. Het peridium vertoont een kleinmazig netwerk van gele banen op de bovenste helft van de sporocarp. Bij rijpheid scheurt de wand langs deze banen open. De kleur van de sporenmassa is heldergeel. De elateren zijn okergeel gekleurd. Ze eindigen in lange, scherpe punten (tot 100 μm lang). Ze zijn versierd met 3 tot 4 onregelmatige windingen, die op meerdere plaatsen van draairichting veranderen. De elateren vertonen ook enkele blaasvormige verdikkingen. De bolronde sporen zijn versierd met dicht opeen staande kleine wratjes. Ze zijn lichtgeel ammoniakoplossing bij doorvallend licht. De diameter bedraagt 12,5-14,0 μm .

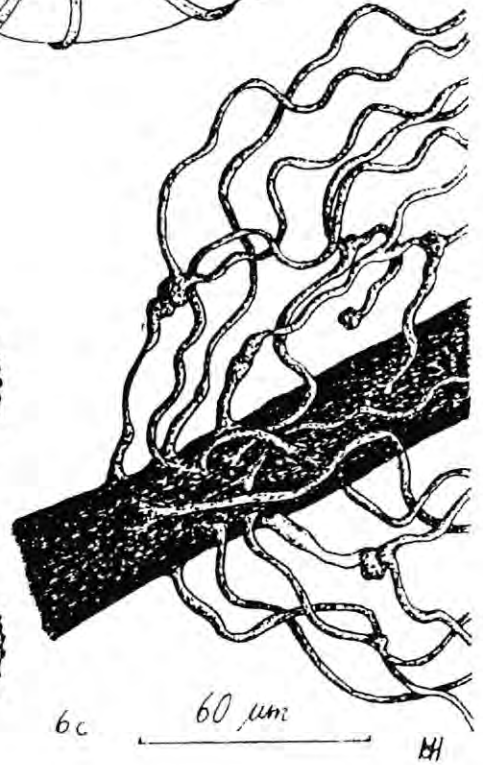
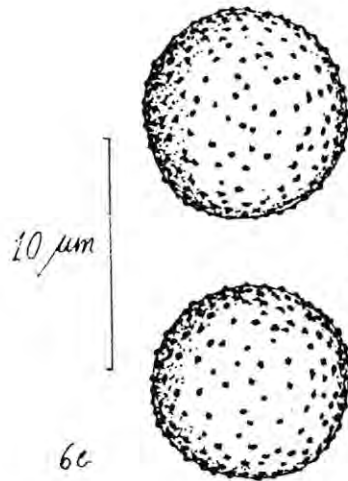
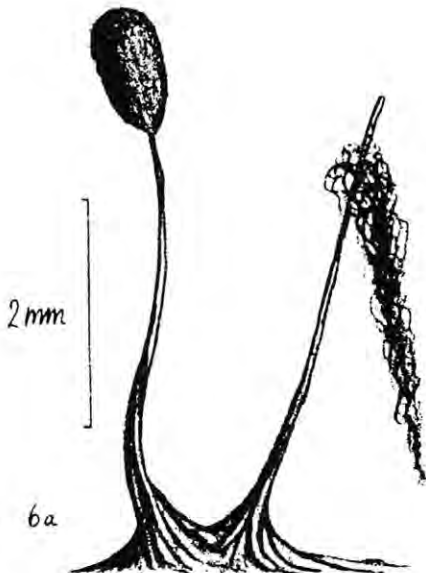
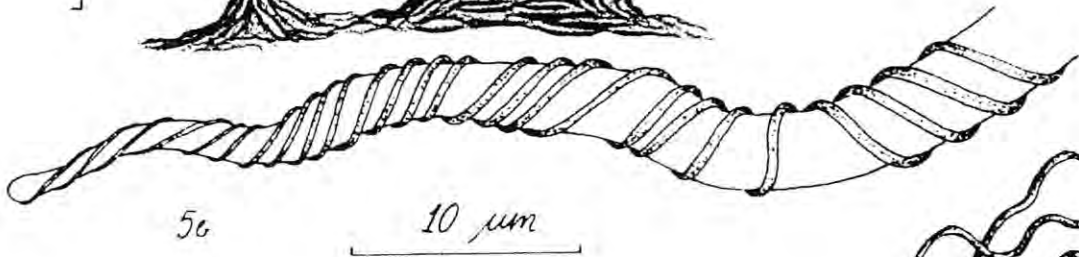
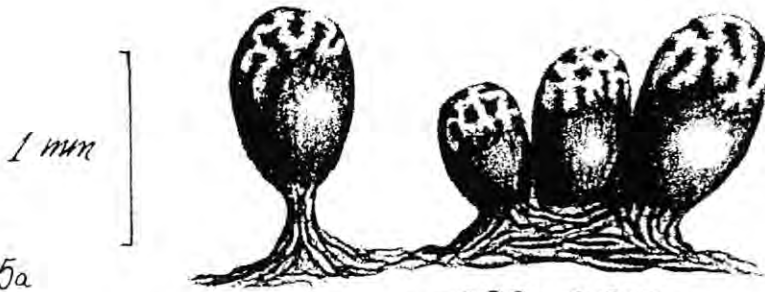
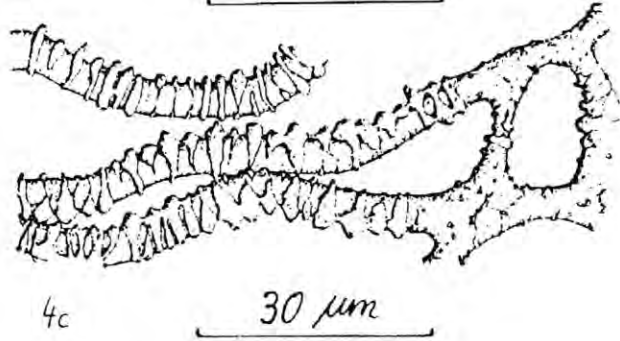
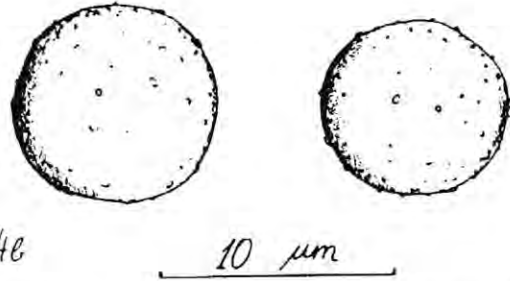
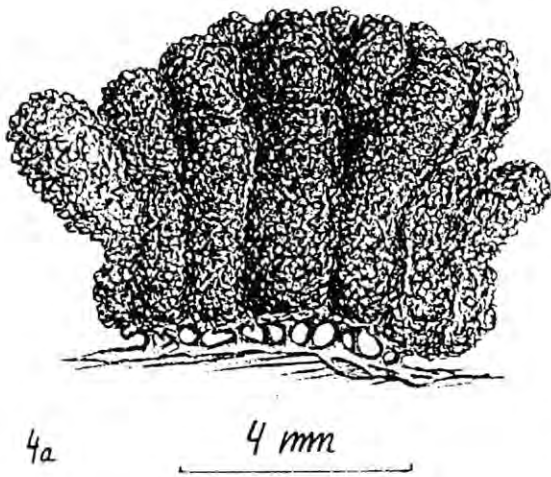
Deze soort staat dicht bij *Trichia botrytis* (J.F. Gmel.) Pers.. A. Lister (1894) beschouwde ze als variëteit van deze laatste.

De vruchtlichamen van *T. botrytis* zijn, met 1,5-4 mm hoogte, duidelijk groter. Het peridium heeft een grootmazig netwerk van gele banen op de sporocarp. De sporenmassa is geelbruin tot donker okerkleurig en de sporediameter bedraagt 9-12 μm .

Het feit dat alle auteurs voor *T. flavicoma*, dode bladeren en/of plantaardig afval vermelden als typisch substraat, doet mij natuurlijk wat twijfelen aan mijn determinatie. Ook de kleur van de elateren is volgens de beschrijving van sommigen te donker. Toch wegen deze "afwijkingen" niet genoeg door om er een typische *T. botrytis* van te maken. Ik vind wel dat beide soorten nauw verwant zijn en mogelijk slechts uiterste vormen van één soort.

COMATRICHA ALTA Preusz (Figuur 6)

In een voortzetting van het verhaal "Het hoeft niet altijd *Comatricha nigra* te zijn.", past de volgende vondst uit het Schildehof van 15 mei. In het oostelijke gelegen beukenbos van het park liggen enkele vermolmde beuke stammen, 0,5-1,0 m diameter. Deze stammen hebben tijdens het rotten heel wat water opgeslorpt, waardoor je ze vier-sterren-restaurants voor myxomyceten kan noemen. Op elke uitstap troffen we er in het afgelopen jaar grote hoeveelheden van verschillende soorten aan, zoals *Arcyria affinis* Rost., *A. obvelata* (Oeder) Onsberg, *A. pomiformis* (Leers)

Rost., *A. oerstedtii* Rost., *A. stipata* (Schw.) A. Lister, *Comatricha nigra* (Pers.) Schroet., *C. pulchella* (C. Bab.) Rost. en op 15 mei *C. alta* Preusz.

Deze laatste soort groeit in verscheidene kleine groepjes van 5 tot 20 gesteelde vruchtlichamen, 2-8 mm hoog. De donkerbruine, onrijpe sporocarpes zijn kort cilindrisch tot ovaal, zelden bolronde, 0,2-0,6 mm diameter en 0,3-1,3 mm hoog. Bij rijpheid verdwijnt de dunne wand, waardoor een lange capillitiumpluim, 1-7 mm lang, vrijkomt. De steel is zwart, dun en taai, 0,05-0,1 mm dik en 1-6 mm hoog. Naar beneden toe verbreedt de steel en gaat over in een vliezige, donkerbruine hypothallus, die gemeenschappelijk is voor het hele groepje. Het capillitium bestaat uit een los, weinig vertakkend netwerk van bruine, golvende draden. De knooppunten en draden van het net zijn aan de basis van de pluim dikwijls knobbelvormig verdikt. De capillitiumpluim is enkel vastgehecht aan de basis van een zwarte, taai, dunne, cilindervormige columella, 0,2-1,3 mm hoog en 0,02-0,05 mm dik. De sporen zijn bolronde en versierd met donkere, lage, conische wratjes die homogeen verspreid staan. De kleur is lichtbruin met grijze tot lila tint bij doorvallend licht in ammoniakoplossing en donkerbruin in massa. De diameter bedraagt 8,0-10,0 μm .

Een verwante soort met *Comatricha alta* is *C. filamentosa* Meylan, die ik in de Kalmthoutse Heide gevonden heb. Het grootste verschil is dat bij *C. filamentosa* het capillitium over de gehele lengte van de columella vastgehecht is. De

columella vernauwt ook duidelijk naar boven toe en gaat over in het capillitium. Ook blijft er bij *C. filamentosa* meestal een trechtervormig peridiumkommetje achter aan de basis van de columella. De sporen van deze soort zijn versierd met grote conische wratten.

Comatricha alta is in Nederland volgens Nannenga-Bremekamp (1974) geen algemene soort. Dat blijkt ook zo voor Vlaanderen, Rammeloo (1978) vermeldt een drietal vondsten. De soort staat ook in onze Aantekenlijst.

Literatuur

- ANTONISSEN I. ET AL. (1990) — De mycoflora van het Zoerselbos. *Sterbeekia* 15.
- COCQUYT C. (1978) — The Cribrariaceae (Myxomycetes) in Belgium. *Biol. Jb. Dodonaea* 46: 86-100.
- LISTER A. (1894) — A Monograph of the Mycetozoa.
- MARTIN G.W. & ALEXOPOULOS C.J. (1969) — The Myxomycetes.
- NANNENGA-BREMEKAMP N.E. (1974) — De Nederlandse Myxomyceten.
- NEUBERT H. ET AL. (1993) — Die Myxomyceten, Band 1.
- RAMMELOO J. (1978) — Systematische Studie van de Trichiales en de Stemonitales (Myxomycetes) van België.
- ROBBRECHT E. (1974) — The Genus *Arcyria* (Myxomycetes) in Belgium. *Bull. Nat. Plantentuin Belg.* 44: 303-353.

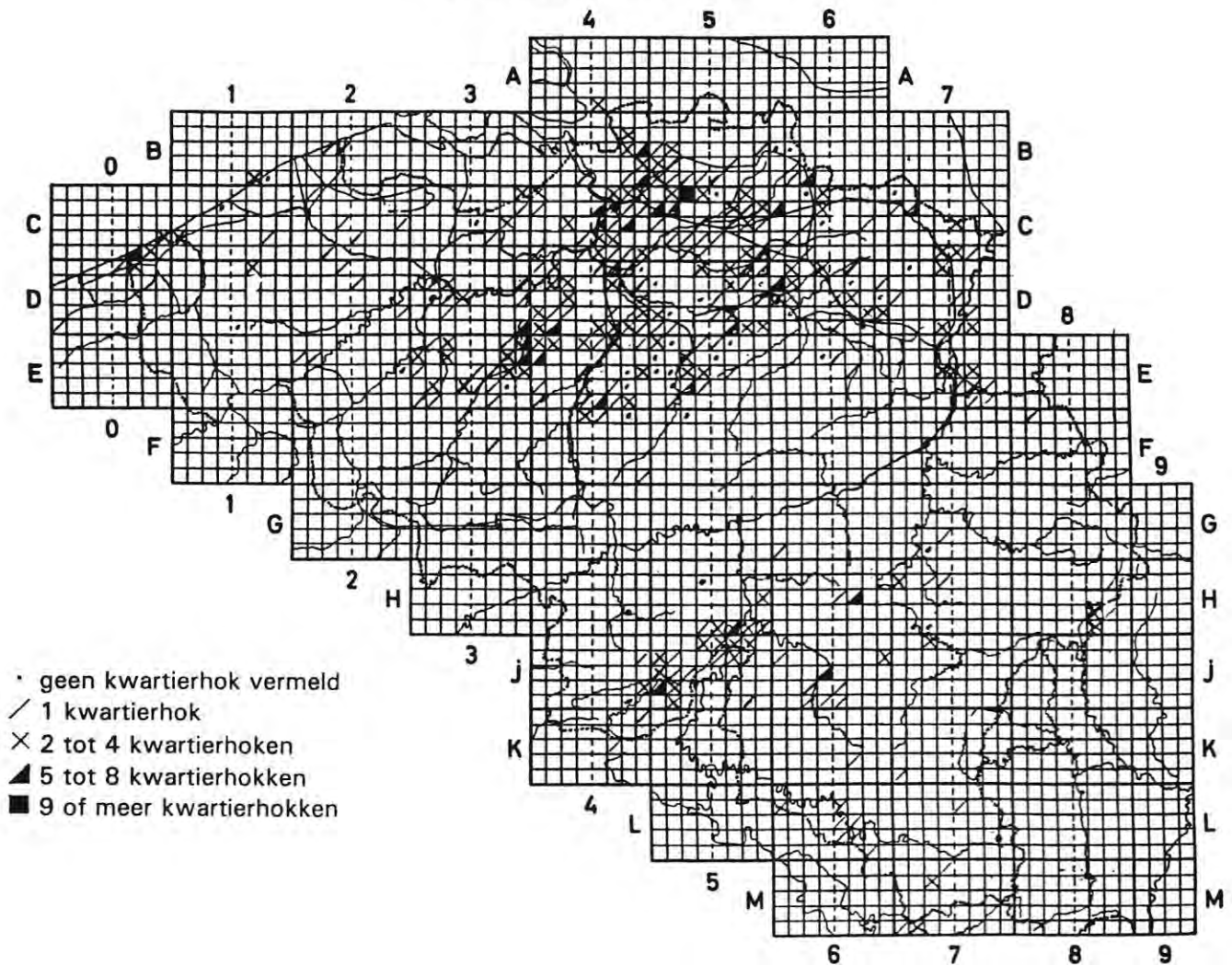
← Fig.4: *Arcyria major*, 4a: sporocarpes ($\times 7,5$), 4b: sporen ($\times 3000$), 4c: capillitium ($\times 1000$).

Fig.5: *Trichia flavicoma*, 5a: sporocarpes ($\times 25$), 5b: elaterepunt ($\times 3000$).

Fig.6: *Comatricha alta*, 6a: sporocarpes ($\times 15$), 6b: sporen ($\times 3000$), 6c: basis columella ($\times 500$).

Paddestoelen- en slijmzwammenkartering, een stand van zaken toestand op 4 februari 1995

E. Vandeven
Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde

- geen kwartierhok vermeld
- / 1 kwartierhok
- X 2 tot 4 kwartierhoken
- ▲ 5 tot 8 kwartierhokken
- 9 of meer kwartierhokken

Kaart 1: aantal bezochte kwartierhokken per uurhok

In 1991 werd gestart met Funbel, een gegevensbestand voor het verwerken van paddestoel en slijmzwamwaarnemingen. Het aantal medewerkers hieraan stijgt geleidelijk. Dit blijkt ook uit het aantal gegevens dat opgenomen werd. Naast waarnemingen tijdens groepsexcursies hebben nog 31 personen waarnemingen te velde gedaan en hebben 52 mensen gegevens van nadeterminaties doorgegeven.

Voor het verwerken van de gegevens wordt gebruikt gemaakt van een hulpbestand, Funbas, dat nu 4042 taxa bevat, van paddestoelen en

datum	aantal waarnemingen	aantal taxa
mei 1992	16030	1558
29 maart 1993	34014	2118
24 mei 1994	48383	2519
4 februari 1995	88363	3023

Tabel 1: aantal waarnemingen en aantal taxa bij tussentijdse balansen.

aantal taxa/uurhok	aantal uurhokken	% van bezocht aantal uurhokken
1	24	7,3
2-10	64	19,3
11-50	73	22,1
51-100	61	18,4
101-200	54	16,3
201-500	47	14,2
>500	8	2,4

Tabel 2: Aantal uurhokken in functie van het aantal taxa per uurhok.

Groep	aantal waarnemingen	aantal taxa
Ascomycetes	15110	706
Agaricales s.l.	43608	1408
Aphylophorales	16725	365
Heterobasidiomycetidae	4491	207
Gasteromycetes incl. hypoge Basidiomycetes	3023	55
Deuteromycetes	1169	122
Myxomycetes	4122	154
Zygomycetes	114	11

Tabel 3: het aantal waarnemingen en het aantal taxa per groep.

slijmzwammen die ooit al eens in België of aangrenzende gebieden gevonden zijn.

Voor de aanduiding van de ruimtelijke verspreiding wordt gebruik gemaakt van IFBL-coördinaten. Er zijn nu van 627 kwartierhokken, gespreid over 331 uurhokken, gegevens verwerkt. De spreiding wordt weergegeven in kaart 1. Kaart 2 geeft het aantal soorten per uurhok aan.

Er zijn acht uurhokken met meer dan 500 taxa. Deze zijn: C4.35 (646 taxa), C4.46 (616 taxa), C5.13 (1193 taxa), D3.58 (803 taxa), D5.26 (579 taxa), E3.18 (859 taxa), H6.36 (792 taxa) en J5.41 (596 taxa).

Jaar	aantal waarnemingen	aantal taxa
1976	514	244
1977	592	282
1978	614	300
1979	600	279
1980	680	290
1981	1367	334
1982	2626	563
1983	5460	674
1984	7230	752
1985	953	369
1986	1325	448
1987	5142	841
1988	2178	649
1989	1654	634
1990	4779	962
1991	11509	1371
1992	13578	1613
1993	14656	1802
1994	12906	1733
TOTAAL	88363	3023

Tabel 4: het aantal waarnemingen en het aantal taxa per jaar (toestand op 4.2.1995).

Tabel 3 geeft het aantal waarnemingen en taxa per grote systematische groep aan. Tabel 4 geeft het aantal waarnemingen en taxa per jaar weer. Er werden 27317 waarnemingen gedaan tijdens groepsexcursies. Kampioen van het aantal waarnemingen is Hubert De Meulder met 45855. Een bedenking hierbij: het kan toch niet dat 1 persoon meer doet dan alle andere mycologen in ons land samen!

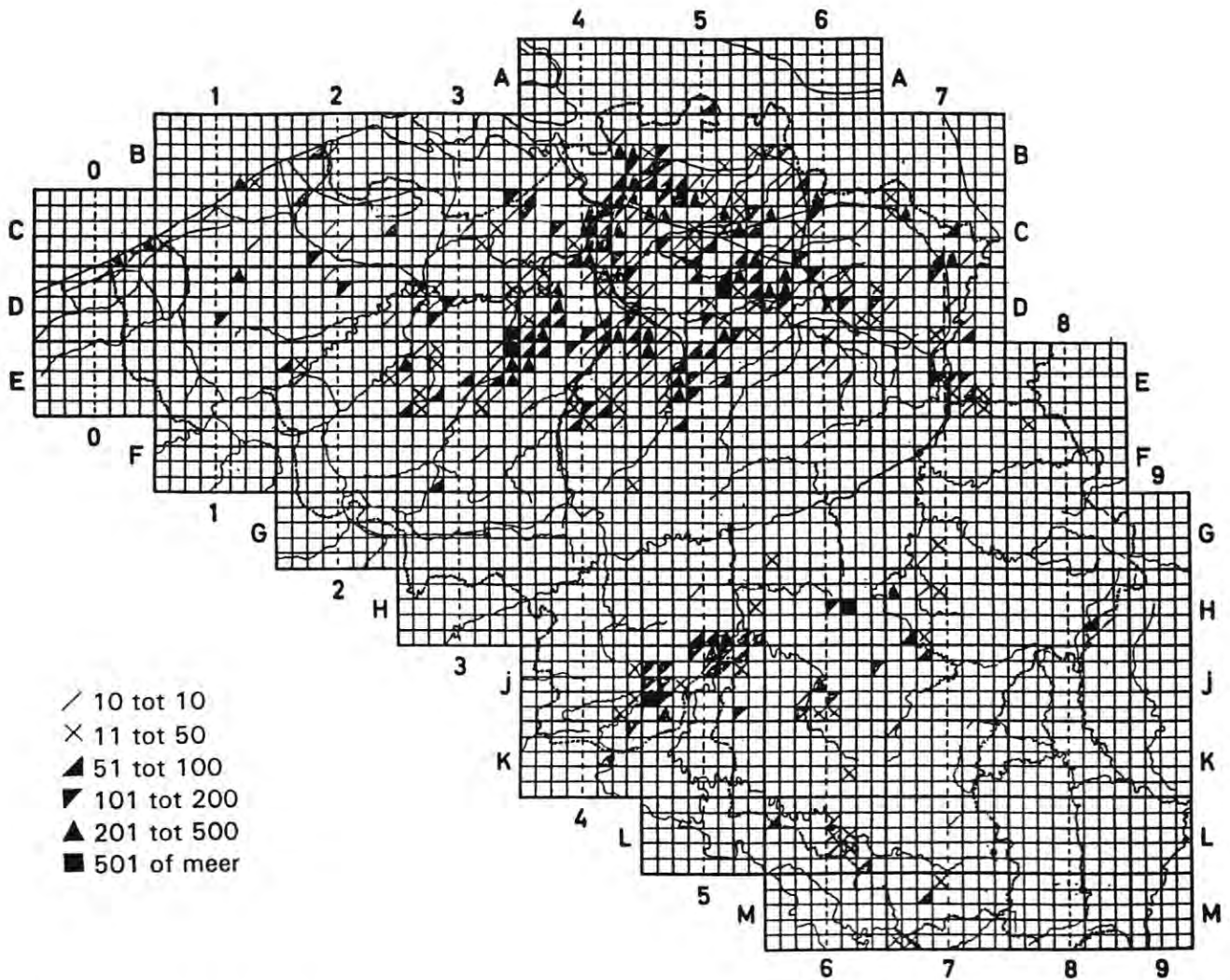
Men hoeft echt geen mycoloog te zijn met jaren ervaring en veel microscopische routine om toch een nuttige bijdrage te kunnen leveren aan de paddestoelenkartering. Personen met een beperkte kennis kunnen gegevens van goed

herkenbare soorten doorspelen zodat ook van deze soorten de verspreiding beter bekend wordt.

Gegevens kunnen doorgespeeld worden aan Emile Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde (telefoon: 02/267.74.18). Op hetzelfde adres kan ook informatie bekomen worden en kunnen de invulformulieren verkregen worden waarop de waarnemingen dienen doorgegeven te

worden. Er kunnen ook schriftelijk gegevens opgevraagd worden met de vermelding van het gebruik dat er zal van gemaakt worden.

Graag wens ik al diegenen te danken die bijdragen tot de opbouw van dit gegevensbestand. Een bijzonder woord van dank gaat naar Jos Volders die verschillende duizenden gegevens in de computer invoerde.

Kaart 2: aantal taxa per uurhok

***Scleroderma flavidum* Ellis & Ev. versus *Scleroderma cepa* Pers.**

K. Van de Put
Herentalsebaan 149, 2100 Deurne

Summary

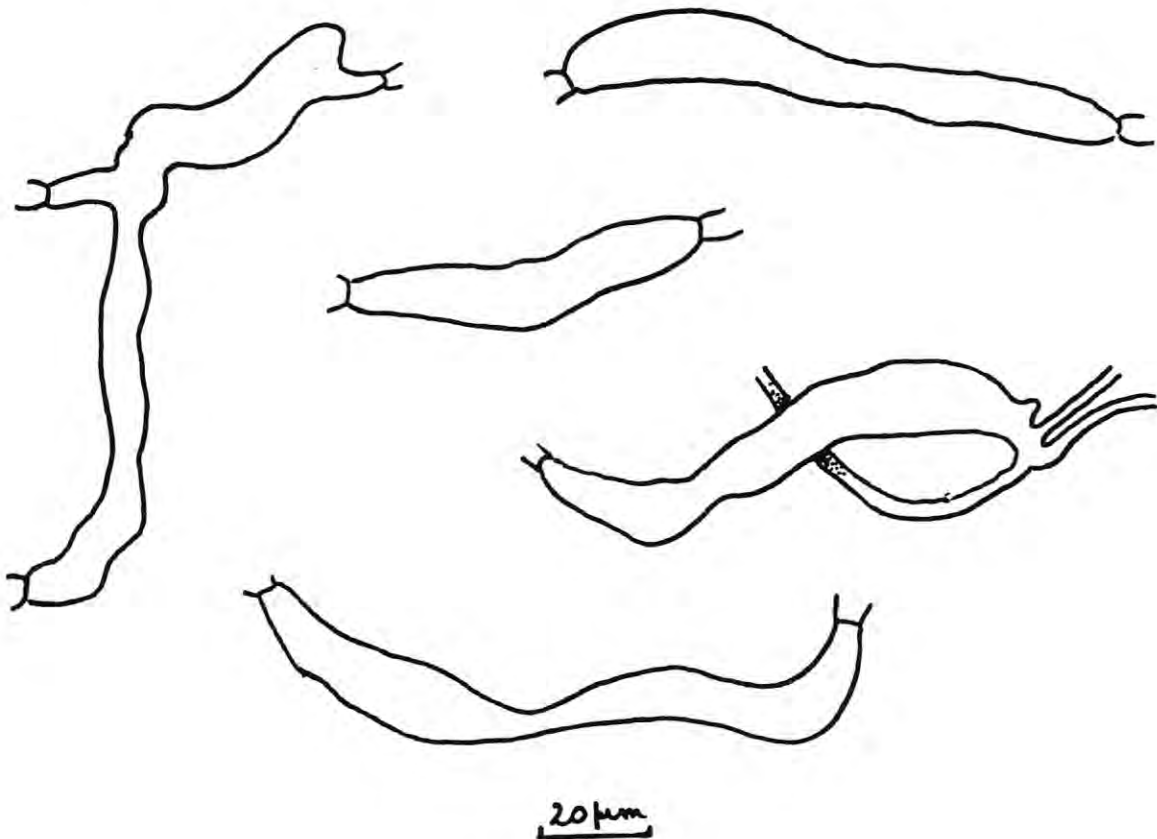
After *Scleroderma flavidum* recently has been withdrawn from the *Scleroderma cepa* complex by Italian authors. *S. flavidum* is now a well defined species characterized by the taller carpophores, a more strawyellow color, a thinner peridium wall and a tendency to caespitose growth; microscopically there is a clear inflation of the hypae of the inner part of the peridium, this feature being even more pronounced considering the hyphae of the mycelium. 20 Belgian collections of *S. cepa* s.l. were reexamined. Microscopical control revealed 11 collections as *S. cepa* while 9 proved to be *S. flavidum*. Contrary to the reports from Italy and France, where *S. cepa* is rather uncommon, this species is not very rare in our northern temperate climate.

In de pas verschenen Sterbeekia staat een stukje over *Scleroderma cepa* (Van de Put 1994). Het is een compilatie van indrukken opgedaan in de tweede helft van de jaren tachtig en was al een viertal jaren eerder geschreven. Hierin wordt *S. cepa* nog opgevat in de zeer ruime zin zoals ook door Demoulin (1968) en Jülich (1984). De toen nog zeldzaam geachte

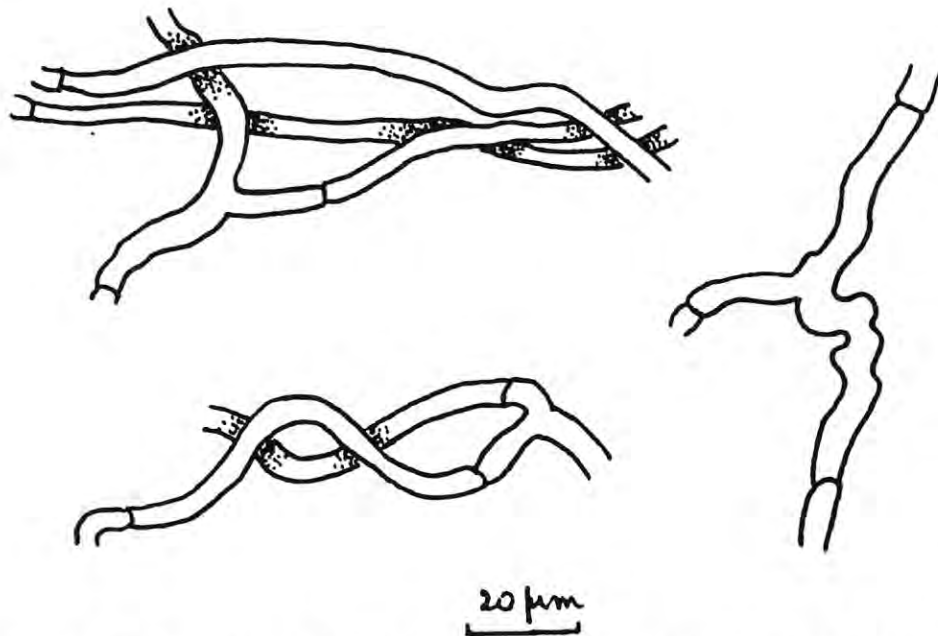
Gasteromyceet is later in vele lanen en parken opgedoken en heden ten dage verre van een grote rariteit.

De jongste jaren is dit *S. cepa* complex terug in de belangstelling gekomen. Italiaanse onderzoekers (Migliozzi & Coccia, 1988) kwamen tot de vaststelling dat er in Europa twee duidelijk te onderscheiden soorten onder die vroegere algemene noemer schuilden: *S. flavidum* Ellis & Everhart 1885 en *S. cepa* Persoon 1801. Wat tot hertoe *S. cepa* genoemd werd zou meestal *S. flavidum* betreffen, terwijl de echte *S. cepa* een eerder zeldzame soort zou zijn.

In september 1994 namen wij deel aan een O.V.M.G. excursie ingericht door ZWAM in het Meerdaalwoud, achter de vijvers van Het Zoete Water. Op een bepaald ogenblik vonden wij aan de wegrand achter de tweede vijver een groepje van verschillende vrij grote gele *Scleroderma*'s.

Figuur 1: *Scleroderma flavidum*: hyfe-elementen uit de binnenlaag van het peridium ($\times 700$).

Figuur 2: *Scleroderma cepa*: hyfe-elementen uit de binnenlaag van het peridium, gelijkaardig aan die van de buitenlaag van *S. cepa* en van *S. flavidum* ($\times 700$).

Wij maakten de omstaanders er toen op attent dat dit wel eens de gele vorm van *S. bovista* (= ss. Bresadola) kon zijn. Bij het microscopisch nazicht zagen wij echter de grote en zwaar stekelige sporen van de reeds hoger vermelde *S. flavidum*. Toen wij in het najaar van 1. Antonissen een door hem bepaalde *S. cepa* kregen, bleek dat dit exemplaar de echte *S. cepa* s.s. zeer sterk benaderde. Een enige gelegenheid dus om die twee eens, mooi naast mekaar, te vergelijken, zij het dan in gedroogde toestand.

SCLERODERMA FLAVIDUM Ellis & Ev.

De twee vruchtlichamen meten 4 en 5 cm in diameter, zijn subglobose, lichtjes afgeplat en vuilstrogeel van kleur, bovenaan wat schubbig gecraqueleerd. Zij hebben onderaan een kleine afgeplatte pseudosteel van 0,5 cm breed en hoog, om dan over te gaan in een vrij compacte substraatbal, 3 cm in diameter, met rizomorfen. Een van de twee exemplaren is bovenaan opengescheurd waarbij het peridium deels naar binnen en deels naar buiten is geplooid. De sporen meten 13-15 μm ($n = 10$) inclusief de vrij zware stekels van 1,5-2,5 μm hoog. De sporen in massa (gleba-inhoud) zijn donker cacaokleurig (Code Séguy 117 iets lichter). De buitenlaag van het peridium bestaat uit een textura porrecta van gewone hyfen met een gemiddelde diameter van 4 tot 5 μm , soms wat overgaand in een textura prismatica. In de binnenlaag van het peridium

vinden wij opgeblazen hyfen tot 15 μm breed met vernauwingen ter hoogte van de septen, soms ook met een lichte prismatic texture. De hyfen van het mycelium vormen identieke opgeblazen elementen maar dan tot 25 μm breed.

SCLERODERMA CEPA Pers.

Eén vruchtlichaam, in bovenzicht stomp ovaal, 3,1 \times 2,5 cm in diameter, licht lederkleurig met een wijnkleurige zweem, zeer fijn gecraqueleerd onder loepvergroting, subglobose bovenaan, onderaan afgeplat,

bleekbeige met een geligroze component en een kleine pseudosteel van niet langer dan 0,3 cm hoog en 0,5 cm breed, die dadelijk overgaat in vertakkende myceliumstrengen. Op de plaats waar het peridium in verse toestand werd aangesneden is het nu rossigbruin gekleurd. De sporen meten 10-12 μm ($n = 10$), inclusief de vrij slanke stekels van 1 tot 1,5 μm hoog. De sporen in massa (gleba-inhoud) zijn cacaokleurig (Code Séguy 114 iets lichter). De hyfen van de buitenlaag van het peridium vormen een textura porrecta van gemiddeld 4 tot 5 μm brede hyfen. De hyfen van de binnenste laag zijn identiek aan die van de buitenste lagen en zijn 3,5 tot 7 μm breed. De hyfen van het mycelium zijn 4 tot 8 μm breed, uitzonderlijk met enkele schaarse elementen tot maximaal 12 μm breed.

Nadat de bovenstaande beschrijving en inleiding reeds op papier stonden kregen wij dank zij R. Walley de originele publikatie van de Italiaanse mycologen onder ogen (Migliozzi & Coccia 1988, en Coccia et al. 1990), die wij voorheen slechts kenden uit een kritisch artikel in Documents Mycologiques (Mornand 1991).

Scleroderma flavidum blijkt inderdaad een duidelijk omschreven soort te zijn die zowel macroscopisch als microscopisch duidelijk verschilt van *S. cepa*, en in Zuid-Europa veel algemener dan deze laatste die daar eerder

zeldzaam zou zijn. Macroscopisch vallen vooral op: de grotere vruchtlichamen, dikwijls meerhoofdig, de gelere kleur, het dunnere peridium en de opvallende zware rizomorfen. Op het microscopisch vlak zijn het voornamelijk de hyfen van de binnenkant van het peridium die beduidend breder zijn. Wat de vorige auteurs niet vermelden is dat dit fenomeen nog meer uitgesproken is ter hoogte van de hyfen van het mycelium.

In onze streken schijnt *S. cepa* Pers. niet zo zeldzaam te zijn. Bij microscopische controle van herbarium materiaal bleek dat van de 20 onderzochte collecties er 11 behoorden tot *S. cepa* en 9 tot *S. flavidum*. Alle zes mij door R. Walleyen toegespeelde collecties (De Meulder, Heinemann, Walleyen legent) betroffen *S. cepa*. De soort is waarschijnlijk beter aangepast aan onze gematigde streken. Het is vermoedelijk ook zo dat Persoon zijn typemateriaal in onze contreien verzamelde.

Waar echter *S. flavidum* een nu duidelijk omschreven soort is, kan dit mijn inziens nog niet gezegd worden van *S. cepa*. Afgezien van het kenmerk der hyfenbreedte van het interne peridium, vinden wij nog collecties met even grote en even zwaar gestekelde sporen als bij *S. flavidum*. Bij sommige zijn de hyfen van het mycelium dan weer wat sterker opgeblazen dan

in het type. Wat de betekenis is van de aanwezigheid van, zij het schaarse, gespen (toch tot 15 in één vruchtlichaam) in het trama en het peridium van twee collecties, is nog onduidelijk; gespen horen nu eenmaal theoretisch niet thuis bij de stekelsporige Scleroderma's! En wat is de juiste omschrijving van de zeer verwante *S. albidum* en *S. laeve* die vermoedelijk ook nog in dit *cepa* complex huizen?

Vragen genoeg dus om hoopvol naar het volgende Scleroderma seizoen uit te kijken om dan, het sclereuse herbariummateriaal ontwijkend, met vers en fris materiaal van start te kunnen gaan.

Literatuur

- COCCIA M, V. MIGLIOZZI & C. LAVORATO (1990) — Studio sul genere Scleroderma Pers. *Boll. Assoc. Micol. Ecol. Romana* 20-21: 3-59.
- DEMOULIN V. (1968) — Gastéromycètes de Belgique. *Bull. Nat. Plantentuin België* 38: 1-101.
- JUHLICH W. (1984) — Die Nichtblatterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. Kleine Kryptogamenflora, Band IIb/1.
- MIGLIOZZI V. & M. COCCIA (1988) — Due entità distinta: Scleroderma cepa e Scleroderma flavidum. *Micol. Ital.* 1: 4-12
- MORNAND J. (1991) — Analyse d'article. *Doc. Mycol.* 21(82): 43-44.
- VAN DE PUT K. (1994) — Scleroderma cepa Pers. *Sterbeekia* 16: 22-25.

De Schaeffer-reactie

E. Vandeven

Het geslacht *Agaricus* werd voor een tweede maal door het Overlegcomité aangeduid als "Genus van het jaar". Een belangrijk kenmerk bij het determineren van Champignons is de Schaeffer-reactie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van aniline (C₆H₅NH₂) en geconcentreerd salpeterzuur (HNO₃). Met een in aniline gedompeld glazen staafje wordt op de hoed een streep getrokken. Kruisvormig erop wordt een streep getrokken met geconcentreerd salpeterzuur. Bij een positieve Schaeffer-reactie ontstaat op de kruising van de twee lijnen een oranje tot rode vlek.

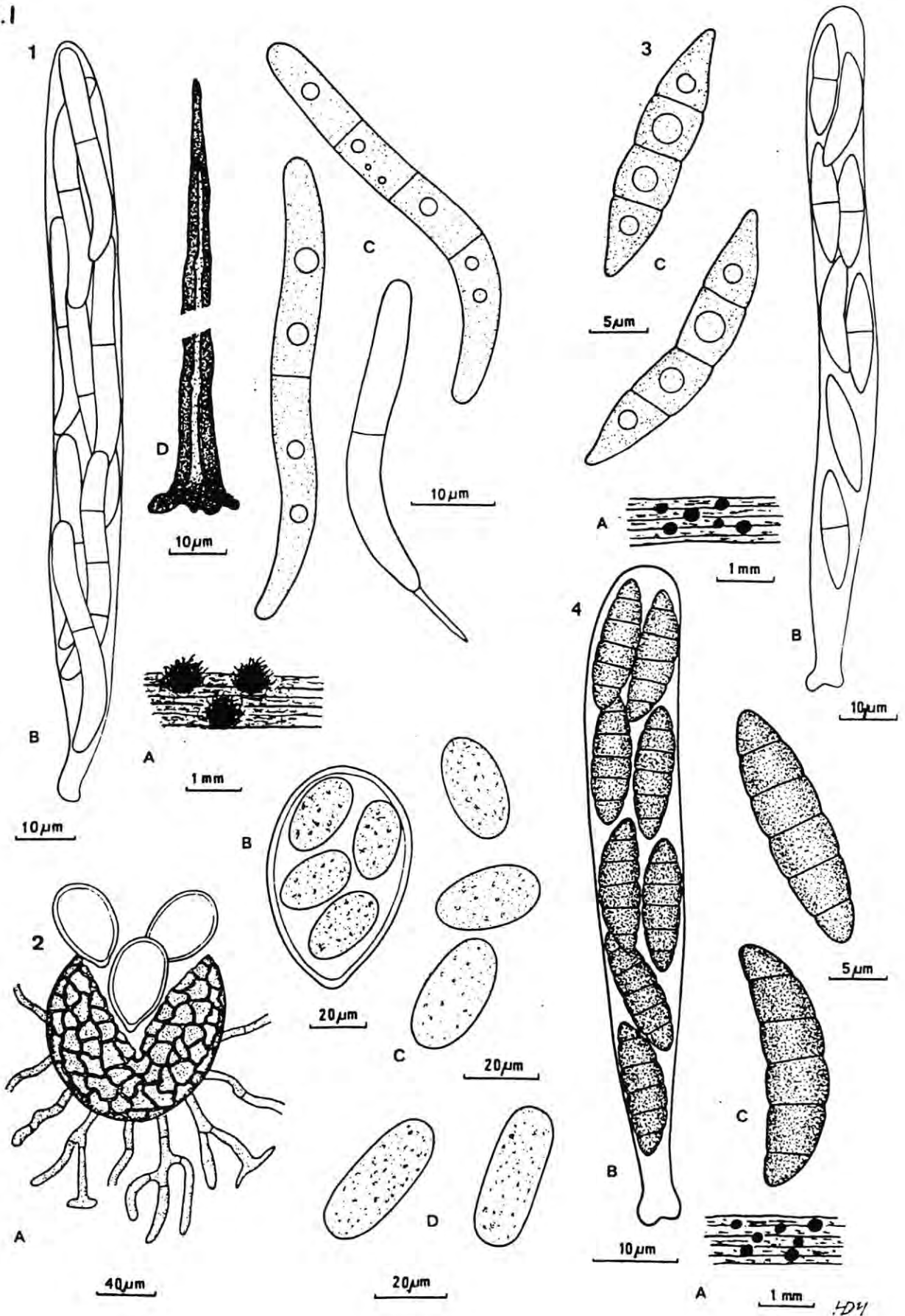
Opgelet bij het uitvoeren van deze test! Aniline is kankerverwekkend en salpeterzuur is een sterk bijtende stof. Bij spatten op de huid onmiddellijk langdurig spoelen onder stromend water.

Personen die in het bezit zijn van rokend salpeterzuur (99 m% HNO₃) kunnen het zelf verdunnen tot geconcentreerd salpeterzuur (65 m% HNO₃).

Voor 100 ml geconcentreerd salpeterzuur: voeg aan 44 ml water 56 ml rokend salpeterzuur toe, niet omgekeerd om spatten te vermijden !!!

Volgens P. Heinemann kan de Schaeffer-reactie ook uitgevoerd worden met salpeterzuur van 50%. Voor het bekomen van 100 ml salpeterzuur 50 m%: voeg aan 60 ml water 40 ml rokend salpeterzuur toe. Wanneer vertrokken wordt van geconcentreerd salpeterzuur om hieruit salpeterzuur 50 m% te bereiden: voeg aan 29 ml water 71 ml geconcentreerd salpeterzuur toe.

Pl. I

Paddestoelen en slijmzwammen op afgestorven stengels van Bereklaau (*Heracleum sphondylium* L.)

H. De Meulder

Verenigde Natieslaan 131, 2660 Hoboken

Summary

In the present paper, the succession of fungi and myxomycetes collected on decaying Hogweed (*Heracleum sphondylium* L.) during a one year period following flowering from November 1993 to October 1994 is described.

Most common, as pioneers in the first phase of decomposition, were different species of Hyphomycetes.

Colonization as a whole on the stems was most abundant in the months July to September.

The monthly occurrence on the stems of the 55 species observed are presented in a table. They reveal the seasonal changes in the populations of species colonizing the stems during the decomposing process.

The percentage frequency of sporulating species, with which the fungi occurred throughout the 12 months on the stems, has been calculated.

A description of a few species with illustrations is given and a comparison with the occurrence of species found on Stinging Nettles (*Urtica dioica* L.) is shown in a table.

Samenvatting

In de periode van november 1993 tot oktober 1994 werd een onderzoek verricht naar het voorkomen van paddestoelen en slijmzwammen op dode stengels van Bereklaau (*Heracleum sphondylium* L.).

Tijdens de initiaalfase waren het vooral primaire hyphomyceten die het meest vertegenwoordigd waren.

De kolonisatie van de stengels was het grootst in de maanden juli tot september.

Het maandelijks voorkomen van de in totaal 55 genoteerde soorten wordt overzichtelijk weergegeven in een tabel.

De frequentie van de sporulerende soorten wordt procentueel uitgedrukt.

Enkele soorten worden beschreven en afgebeeld en een vergelijking met het voorkomen van gevonden soorten op Grote brandnetel (*Urtica dioica* L.) wordt aangetoond.

Bereklaau

Bereklaau is een forse, kruidachtige, overblijvende en algemeen voorkomende plant uit de familie van de schermbloemigen. Hij wordt 0,90-1,50 (2) m hoog met onderaan een dikte tot 5 cm.

← **Plaat I 1** *Lasiosphaeria caudata*, A: peritheciën ($\times 10$), B: ascus ($\times 1000$), C: sporen ($\times 1250$), D: haar ($\times 1000$); **2** *Erysiphe heraclei*, A: cleistothecium ($\times 250$), B: ascus ($\times 500$), C: sporen ($\times 750$), D: conidiën ($\times 750$); **3** *Lophostoma vagabundum*, A: peritheciën ($\times 10$), B: ascus ($\times 1000$), C: sporen ($\times 2000$); **4** *Lophostoma caulium*, A: peritheciën ($\times 10$), B: ascus ($\times 1500$), C: sporen ($\times 2000$).

De dode stengels zijn recht, kantig en licht houtachtig waardoor ze niet zo vlug verrotten. Hierdoor zijn ze gemakkelijk te herkennen en kunnen zij lange tijd verzameld worden, vaak nog in de late herfst naast de stengels van de volgende generatie. De gehele plant is dicht behaard. De vruchtvorming is gewoonlijk voltooid in augustus waarna de stengels afsterven. De 2 onderste tussenknopen blijven langer groen dan de bovenste.

Vele mensen zijn overgevoelig voor deze plant. Wanneer ze ermee in aanraking zijn geweest; krijgen ze blazen op de aan de zon blootgestelde huid.

Methode en resultaat

Om de volledige cyclus te kunnen volgen werd het onderzoek verricht vanaf november, na het afsterven van de plant; er werden echter stengels aangetroffen die reeds in augustus/september afgestorven waren.

Vooraf werden, gemakshalve, uit de beschikbare literatuur alle beschreven soorten met afbeelding (circa 75) die voorkomen op dode stengels van Bereklaau, en schermbloemigen in het algemeen, verzameld. De referentie ervan is vooral gebaseerd op Ellis (1985).

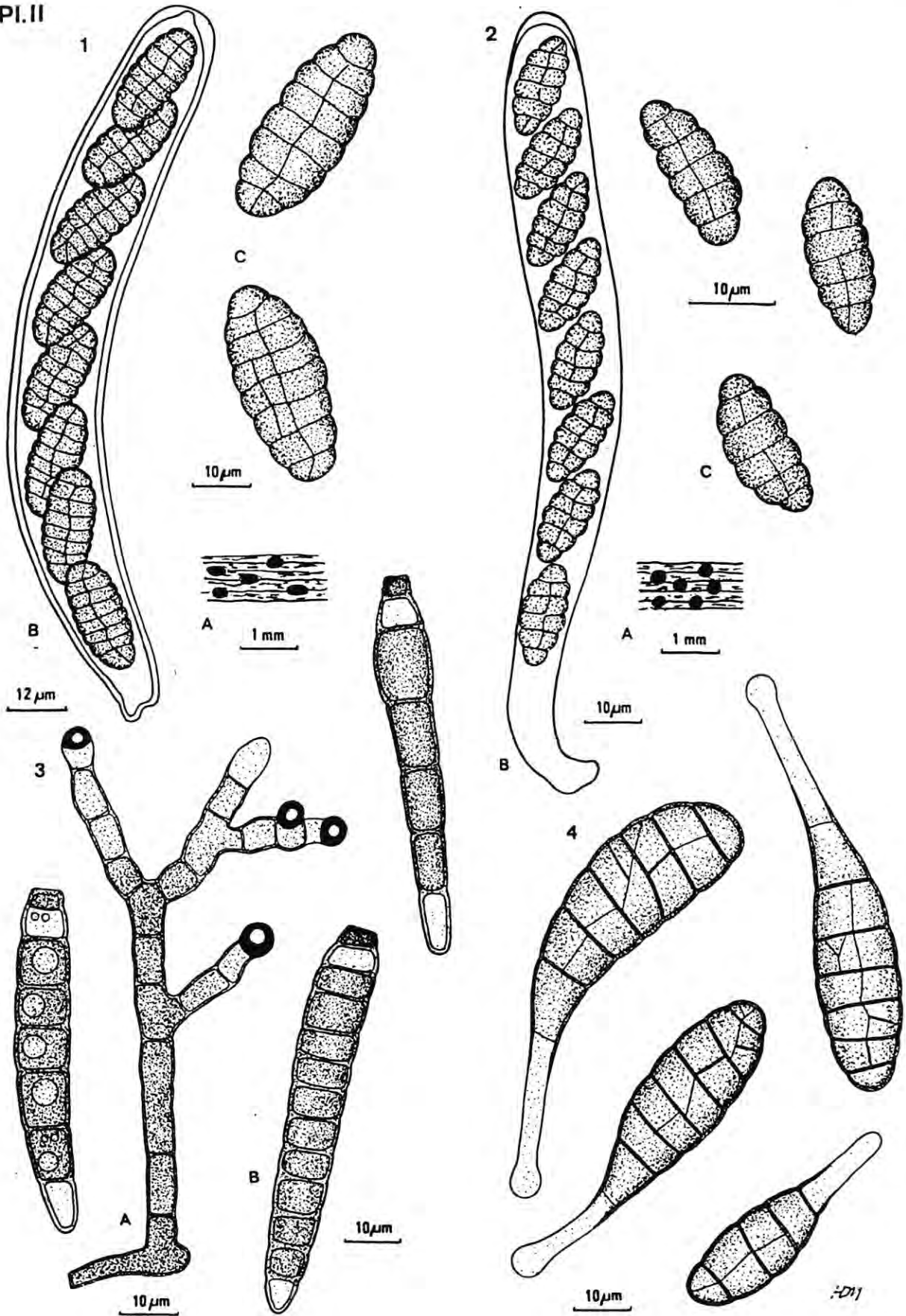
Elke collectie, die telkens verzameld werd op zijn natuurlijke groeiplaats, bestond uit 30-50 stengelstukken die tijdens dit onderzoek bestudeerd werden.

Met uitzondering wat betreft de meeldauw *Erysiphe heraclei*, werden bladeren van Bereklaau niet onderzocht. Deze cleistocarp die veelvuldig voorkomt op de levende bladeren werd ook meermaals aangetroffen op dode stengels.

Het onderzocht materiaal werd ingezameld van 26 verschillende groeiplaatsen, meestal uit de onmiddellijke omgeving van mijn woonplaats waar voldoende stengels aanwezig waren. De collecties gebeurden op onregelmatige tijdstippen volgens de weersomstandigheden en de beschikbare tijd.

Tot eind november 1993 werden alleen rechtopstaande stengels verzameld, nadien ook grondliggende.

Pl. II

Hoewel de bedekkingsgraad van de soorten op de stengels zeer verschillend was, werd geen rekening gehouden met de abundantie. De aanwezigheid van een soort, hetzij veel in aantal of slechts 1 vruchtlichaam, werd genoteerd als 1 opname.

Maandelijks verzamelde collecties in 1993/1994

november: 4; december: 6; januari: 5; februari: 6; maart: 5; april: 2; mei: 1; juni: 6; juli: 5; augustus: 13; september: 5; oktober: 4;
Totaal: 62 collecties.

In het veld is de aanwezigheid van vruchtlichamen, vooral op droge stengels, vaak moeilijk te onderzoeken, zelfs met de loop. Tal van peritheciën zijn ingebed onder de epidermis waarbij alleen de nekken van de ostiolen kunnen waargenomen worden als zwarte puntjes, de zogenaamde "puncta nigra". Om die reden werden de stengels bij het inzamelen vooraf niet gecontroleerd.

Om goede resultaten te bekomen en om eventueel de fructificatie te bevorderen was het noodzakelijk de droge stengelstukken na het verzamelen een tweetal dagen vochtig te houden; de geheel droge stengels met weinig of geen aanwijzing op fungi-soorten, gaven na bevochtiging vaak goede resultaten. Tevens werd vastgesteld dat de basale en grondrakende, meestal vochtige delen meer soorten vertoonden dan de bovenste. De belangrijkste factoren voor de fructificatie bij een dergelijk onderzoek zijn dan ook de weersomstandigheden met vooral het vochtgehalte van het verwelkte weefsel, de gevarieerde vochtigheid in de stengels en de duur van de periode van hoge vochtigheid die de fysische omstandigheden bij de successie kunnen bepalen. Aangenomen kan worden dat hoe groter de vochtigheid des te groter het aantal sporen die kiemen. De temperatuur en de graad van expositie aan de zon en de wind zijn zonder twijfel ook belangrijk.

← **Plaat II 1** *Pleospora herbarum*, A: peritheciën ($\times 10$), B: ascus ($\times 750$), C: sporen ($\times 1000$); **2** *Pleospora phaeocomoides*, A: peritheciën ($\times 10$), B: ascus ($\times 1000$), C: sporen ($\times 1500$); **3** *Dendryphion nanum*, A: conidiofoor ($\times 1000$), B: conidiën ($\times 1000$); **4** *Alternaria tenuissima* conidiën ($\times 1000$).

Omdat het niet mogelijk was alle vruchtlichamen die op de stengelsegmenten voorkwamen te onderzoeken werden er slechts enkele verwijderd om te zien of er meer dan 1 soort aanwezig was. Om alle narigheid achteraf binnenshuis te voorkomen werden vooral de lang afgestorven en grondliggende, holle stengels vooraf gecontroleerd en ontruimd van allerlei ongewenste "bewoners" zoals pissebedden, mieren, slakjes, gevleugelde insecten, oor- en andere wormen die vooral in de nazomer, vaak in grote hoeveelheden, aanwezig waren.

Tijdens het onderzoek werd elk stengelstuk met de binoculaire loep ($10-30\times$) bestudeerd, waarna de aanwezige fungi voor identificatie met een pincet eruit gepikt werden. De microscopische controles werden uitgevoerd in water onder een vergroting van $90-400\times$ en $900-1350\times$ met immersieolie. De notities van dit onderzoek werden dan vergeleken met de beschrijving en afbeelding uit de literatuur waarna de soort werd bijgeschreven in een daarvoor opgesteld formulier met aanduiding van soortnaam, vindplaats, datum en exsiccaat. Er werden alleen sporulerende vruchtlichamen genoteerd, zelfs als identificatie mogelijk was bij afwezigheid van sporen.

Het maximaal aantal soorten dat tijdens 1 collectie kon geïdentificeerd worden bedroeg 18 (1 september).

De microscopische tekeningen werden uitgevoerd op droog materiaal in Kongorood-ammoniak.

Procentuele frequentie van fungi-soorten, genoteerd op dode stengels van Bereklaauw (*Heracleum sphondylium* L.) die groeiden in 1993/1994

De abundantieschaal werd ingedeeld in 5 categorieën, elk met een kwantitatieve betekenis (abundantieschaal volgens Yadav 1966).

- 0 - 20 %: zeldzaam
- 21 - 40 %: occasioneel
- 41 - 60 %: frequent
- 61 - 80 %: algemeen
- 81 - 100 %: zeer algemeen

De vruchtvorming op de afgestorven stengels gedurende 1 jaar was als volgt:

Zeër algemeen:

Torula herbarum (94%)

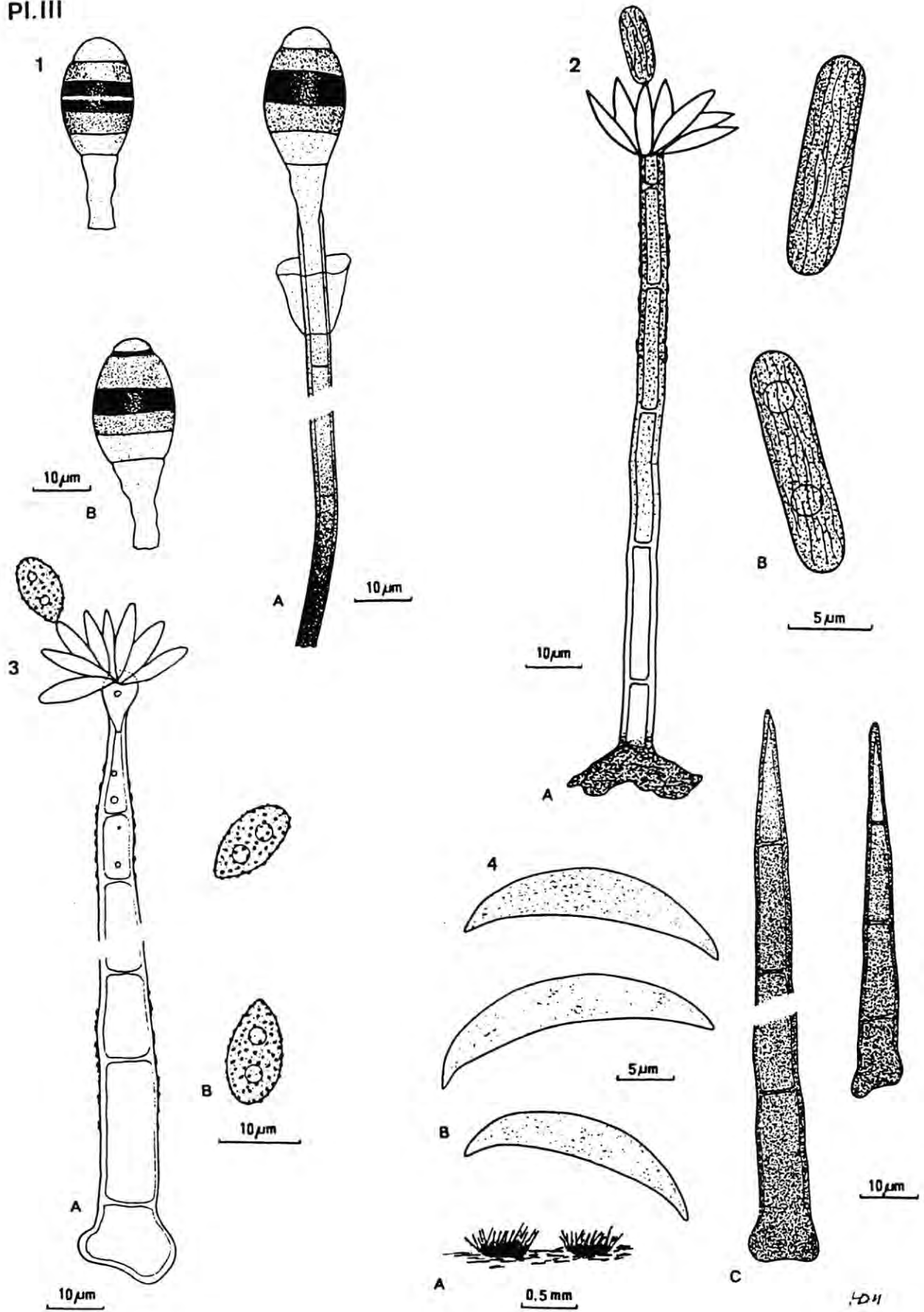
Dendryphion comosum (83%)

Algemeen:

Periconia cookei (74%)

Leptospora rubella (69%)

Pl. III

Pyrenopeziza revincta (65%)
Crocicreas cyathoides (63%)

Frequent:

Diaporthe arctii (56%)

Occasioneel:

Dasyscyphus grevillei (29%)

Dasyscyphus mollissimus (29%)

Hormiscium sp. (27%)

Lachnella villosa (25%)

Alle andere soorten werden zelden gevonden (<20%).

Bespreking

Bij het afbraakproces van dode stengels van Bereklaauw zijn het de primaire fungi-soorten die in het beginstadium van de successie een belangrijke rol spelen met vooral *Torula herbarum*, *Phoma complanatum*, *Periconia cookei* en *Dendryphon comosum* die ook verder het ganse jaar de omzetting van het dode weefsel helpen bevorderen.

In een vooronderzoek werden in september/oktober 1993 op recent afgestorven stengels een viertal collecties onderzocht. Behoudens enkele primaire hyphomyceten zoals *Colletotrichum dematium* en *Cladosporium* sp. was het voorkomen van de vigoreuze kolonisten *Alternaria tenuis* en *A. tenuissima* een van de eerste karakteristieke belagers in de maanden volgend op de bloeitijd. Deze beide soorten, die in de atmosfeer veelvuldig zouden voorkomen (Hyde 1946), zijn vermoedelijk door de wind op de stengels terecht gekomen.

Behoudens *Pleospora phaeocomoides* die reeds in november werd opgemerkt, konden in december nog andere pyrenomyceten worden genoteerd, waaronder *Leptospora rubella* en *Diaporthe arctii*, die ook het ganse onderzoekingsjaar geregeld aanwezig waren.

Onder de algemeen voorkomende discomyceten die vanaf februari/maart regelmatig en vaak met een grote bedekkingsgraad werden aangetroffen, noteerden we vooral *Crocicreas cyathoides* en *Pyrenopeziza revincta* en in mindere mate *Dasyscyphus mollissimus* en *D. grevillei*. Sporadisch voorkomende soorten zoals *Leptosphaeria*

caudata, *Hymenoscyphus herbarum*, *H. scutula* var. *scutula*, *Arniium apiculatum* en *Peroneutypa heteracantha* konden na de bloeitijd in de maanden juli/augustus gedetermineerd worden. De roestzwam *Puccinia heraclei*, met teleutosporen, die eveneens gevonden werd, mag als niet algemeen voorkomend beschouwd worden.

Te vermelden valt nog de vondst van *Dictydialium ferrugineum* Nann.-Brem., een zeldzame myxomyceet die vanwege de grote variatie in afmetingen van de sporen door Martin & Alexopoulos als soort in twijfel wordt getrokken en als een overgang met *D. plumbeum* beschouwd wordt. De overgangen van de sporenmten kwamen echter niet voor in het verzameld materiaal van Mevr. Nannenga-Bremekamp en ook niet op de door mijzelf gevonden stengels van Bereklaauw. Deze slijmzwam wordt dan ook, althans voorlopig, als een aparte soort beschouwd.

Een onderzoek op Grote brandnetel (*Urtica dioica* L.) dat in de periode van juli 1993 tot juni 1994 werd uitgevoerd (De Meulder 1994) toont enkele opmerkelijke verschillen, zowel kwantitatief als kwalitatief, vooral wat de Myxomycetes, Helotiales en de Deuteromycetes betreft. Maar ook de Agaricales krijgen een groter aandeel op de stengels van Grote brandnetel dan op deze van Bereklaauw (zie tabel 3).

Enkele soortbeschrijvingen

LASIOSPHAERIA CAUDATA (Fuckel) Sacc.

(Pl. I-1)

Peritheciën: 0,3-0,5 mm in diameter, bolvormig met afgeplatte basis, minuscule ostiole, geheel bedekt met donkerbruine, glimmende haren, tot langer dan de peritheciën en 5-8 μm dik, die dikwandig en gesepteerd zijn.

Asci: 120-160 \times 9,5-12 μm , knotsvormig

Sporen: 47-65 \times 4-5 μm , op circa 1/3 knievormig gekromd, tapvormig uitlopend, bovenste deel versmald en afgerond, 0-3 septen, inhoud met druppels, hyalien tot bleekbruin, jonge sporen soms met aanhangsel.

ERYSIPHE HERACLEI de Cand. ex St. Am.

(Pl. I - 2)

Cleistotheeciën: 115-126 μm in diameter, nagevoeg kegelvormig, lichtbruin, wandoppervlakte onregelmatig netvormig met mazen van 10-20 μm en verdikte wanden van 1,5-2 μm .

Aanhangsels: 5-7,5 μm dik, talrijk, ongeveer even lang als de vruchtlichamen, basaal inge-

← **Plaat III 1** *Endophragma elliptica*, A: conidiofoor (\times 1000), B: conidiën (\times 1000); **2** *Stachybotrys cylindrospora*, A: conidiofoor (\times 1000), B: conidiën (\times 400); **3** *Stachybotrys dichroa*, A: conidiofoor (\times 1000), B: conidiën (\times 2000); **4** *Colletotrichum dematium*, A: acervuli (\times 20), B: conidiën (\times 2000) C: haren (\times 1000).

plant, vervlochten met het mycelium, dikwandig, lichtbruin tot hyalien, vaak gekromd, enkel- of meervoudig en onregelmatig vertakt.

Asci: 3-8, 50-78 × 35-50 μm , ellipsvormig, kort gesteeld, hyalien, dikwandig.

Sporen: 3-5, 20-30 × 10-15 μm , eencellig, eivormig-cilindrisch, hyalien, lichtgrijs.

Conidiën: 30-40 × 13-20 μm , solitair, cilindrisch, hyalien tot lichtgrijs, korrelige inhoud.

LOPHIOSTOMA VAGABUNDUM (Sacc.) Charters & Bell (Pl. I - 3)

Pseudotheciën: 0,2-0,3 mm in diameter, ingezonken, alleen de nek boven de epidermis uitstekend.

Asci: 76-152 × 7,5-9,5 μm , cilindrisch-knopsvormig, kort gesteeld.

Sporen: 20-25 × 4-6 μm , 2-rijig, spoelvormig, puntig aan ieder eind, soms iets gebogen, 1-3 septen, ingesnoerd aan de septen, rijp strokleurig, 4 druppels.

LOPHIOSTOMA CAULIUM (Fr.) Ces. & de Not. (Pl. I - 4)

Pseudotheciën: 0,25-0,35 mm in diameter, gedeeltelijk ingezonken, zwart, glad, rijpe vruchtlichamen met spleetvormige opening, minuscule papil.

Asci: 75-85 × 10-13 μm , knopsvormig, korte steel.

Sporen: 15-25 × 5-6 μm , 2-rijig, spoelvormig, soms lichtjes gebogen, olijfbruin, dunwandig, meestal 5 septen (soms 3-4), lichtjes ingesnoerd aan de septen (vooral de middelste).

PLEOSPORA HERBARUM (Pers.) Rabenh. ex Ces. & de Not. (Pl. II - 1)

Peritheciën: 0,2-0,5 mm in diameter, solitair, groeiend juist onder de epidermis of aan het oppervlak, dorsiventraal afgeplat, zwart, met papil.

Asci: 140-175 × 22-24 μm , dikwandig, breed afgerond, kort gesteeld.

Sporen: 30-36 × 13-15 μm , 7 dwarse en 1-2 onvolledige overlangse septen, bovenste deel dikker dan de onderste helft, geelbruin, bovenaan dunner uitlopend, onderaan afgerond, schuin 1-rijig.

PLEOSPORA PHAEOCOMOIDES (Berk. & Br.) Winter (Pl. II-2)

Peritheciën: 0,3-0,4 mm in diameter, ingezon-

ken, zwart.

Asci: 108-133 × 11-14 μm , kort gesteeld, dikwandig.

Sporen: 17-19 × 6-8 μm met 5 dwarse en 1 overlangse onvolledige septe, schuin 1-rijig, geelbruin.

DENDRYPHION NANUM (C.G. Nees) Hughes (Pl. II - 3)

Kolonies: in kleine oppervlakten over het substraat, fluweelachtig, zwart.

Conidioforen: 60-225 × 7-10 μm , zwart, donkerbruin in doorvallend licht, dubbelwandig, glad, takken aan de top subhyalien.

Conidiën: 60-100 × 10-12 μm , solitair, met 6-12 septen, aan de septen lichtjes ingesnoerd, nagenoeg glad, bruin, dubbelwandig, met subhyaliene eindcellen, soms met druppels.

ALTERNARIA TENUISSIMA (Kunze) Wiltshire (Pl. II - 4)

Kolonies: verspreid, dun, bruin.

Conidioforen: tot 115 × 4-6 μm , bruin.

Conidiën: 37-85 × 11-17 μm , solitair, glad, bruin, met vrij lange bek van 2-4 μm dik en gezwollen apex van 4-6 μm dik, muriform, dikwandig, met 4-7 dwars- en verschillende overlangse of schuine septen, lichtjes of niet ingesnoerd aan de septen.

ENDOPHRAGMIA ELLIPTICA (Berk. & Br.) M.B. Ellis (Pl. III - 1)

Kolonies: verspreid, donkerbruin tot zwart.

Conidioforen: tot 225 μm lang, met meerdere in een bundel, onderaan 4-5 μm dik, bruin, bovenste helft lichtbruin tot subhyalien, geleidelijk tot 7 μm dik, dubbelwandig, bovenaan met hyaliene kraag van circa 12-17 μm in diameter.

Conidiën: 30-37 × 15-20 μm , meestal 5 septen, met brede banden, donkerbruin, eindcellen lichtbruin tot hyalien.

STACHYBOTRYS CYLINDROSPORA Jensen (Pl. III - 2)

Conidioforen: 75-110 μm lang, onderaan 5-6 μm dik, dubbelwandig, glad, hyalien, bovendeel geleidelijk versmallend tot 3,5-4 μm dik, ruw, grijsachtig, hoofdje tot 22 μm in diameter.

Conidiën: 10-15 × 4,5 μm , soms met 2 druppels, grijs, met vage overlangse strepen.

STACHYBOTRYS DICHROA Grove (Pl. III - 3)

Conidioforen: tot 300 μm lang, onderaan 11-18 μm dik, taps uitlopend tot 4-5 μm juist onder de top, verdikte top 6-8 μm , dikwandig, gesepteerd, hyalien, wand vaak iets wrattig.

Conidiën: 7-12 \times 5-7 μm , ellipsvormig, met kort uitlopende basis, donker olijfbruin, ruw in rijpe toestand, met 2 druppels.

COLLETOTRICHUM DEMATIUM (Pers.) Grove (Pl. III - 4)

Acervuli: tot 0,5 mm in diameter, zeer verspreid rondom de stengel, zwart, geheel bezet met glimmende, zwartbruine haren.

Haren: 40-225 \times 3,5-8 μm , puntig uitlopend, aan de top iets lichter van kleur, dikwandig, gesepteerd.

Conidiën: 20-26 \times 3-4 μm , aan de uiteinden al of niet iets omgebogen (falcaat).

Besluit

Het is duidelijk dat dit onderzoek slechts een gedeelte weergeeft van de fungi-populatie die geassocieerd is met dode stengels van Bereklauw.

De lijst van waargenomen soorten tijdens dit, nauwelijks eenjarig onderzoek, is zeer onvolledig; daarbij komt nog dat ongetwijfeld verschillende soorten onopgemerkt bleven; andere konden met de beschikbare literatuur niet bepaald worden. Dit geldt niet alleen voor de diverse primaire hyphomyceten waarvan de structuur nauwelijks herkenbaar was, maar ook voor andere soorten.

Anderzijds werden soorten genoteerd die in de literatuur niet vermeld staan voor Bereklauw of Schermbloemigen en wellicht werden er ook soorten gevonden die helemaal nog niet beschreven werden.

Het vrij groot aantal soorten dat alsnog op de onderzochte stengels werd aangetroffen geeft een beeld over het grote aantal verschillende soorten saprofieten dat bij de successie en compostering van deze kruidachtige plant betrokken is.

Literatuur

- DE MEULDER H. (1994) — Paddestoelen en slijmzwammen op afgestorven stengels van Grote brandnetel. *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* 1994: 159-170
- DENNIS R.W.G. (1981) — British Ascomycetes.
- ELLIS M.B. & ELLIS J.P. (1987) — Microfungi on Land Plants.
- HYDE H.A. & WILLIAMS D.A. (1946) — A daily census of *Alternaria* spores caught in the atmosphere at Cardiff in 1942 and 1943. *Trans. Brit. mycol. Soc.* 29: 78-85.
- JÜLICH W. (1984) — Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze.
- MOSER M. (1983) — Die Röhrlinge und Blätterpilze.
- MUNK A. (1957) — Danish Pyrenomycetes.
- NANNENGA - BREMEKAMP N.E. (1974) — De Nederlandse Myxomyceten.
- YADAV A.S. (1966) The ecology of Microfungi on decaying stems of *Heracleum sphondylium*. *Trans. Brit. mycol. Soc.* 49: 471-484.

TABEL 1

Successie en verspreiding van paddestoelen en myxomyceten op dode stengels van *Heracleum sphondylium* L.

Maandelijks genoteerde soorten van november 1993 tot oktober 1994

	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O
<i>Fusarium</i> sp.	x	x	.	.
<i>Phoma complanata</i>	x	x	x	x
<i>Dendryphion comosum</i>	x	x	x	x	x	.	.	x	x	x	x	x
<i>Periconia cookei</i>	x	x	x	x	x	x	.	x	x	x	x	x
<i>Torula herbarum</i>	x	x	x	x	x	x	.	x	x	x	x	x
<i>Gonatobotrys simplex</i>	x	x	x
<i>Endophragium elleptica</i>	x
<i>Alternaria tenuis</i>	x	x	x	x
<i>Phoma</i> sp.	x	.	.	x	x	x	x	.
<i>Alternaria alternata</i>	x	.	.	x	x	.	.
<i>Dendryphiella vinosa</i>	x	x	x	x	.
<i>Pleospora phaeocomoides</i>	x	x	x	x	x	.
<i>Alternaria tenuissima</i>	x	x	x	x	x	.
<i>Ramularia heraclei</i>	x	x	.	.
<i>Colletotrichum dematium</i>	x	x	.	.
<i>Cladosporium</i> sp.	x	x	.	.
<i>Pyrenopeziza revincta</i>	.	.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Coprinus stercorarius</i>	x
<i>Diderma effusum</i>	.	x
<i>Craterium minutum</i>	.	x
<i>Didymium squamulosum</i>	.	x
<i>Pleospora herbarum</i>	.	x	x
<i>Diaporthe arctii</i>	.	x	x	.	x	x	.	x	x	x	x	x
<i>Erysiphe heraclei</i>	.	x	x	x	.	.	.
<i>Lachnella villosa</i>	.	x	.	x	.	.	.	x	x	x	.	x
<i>Arnium apiculatum</i>	.	.	.	x	x	.
<i>Hormiscium</i> sp.	.	x	x	x	.	.	.	x	x	x	.	.
<i>Dinemasporium hispidulum</i>	.	.	.	x
<i>Dendryphion nanum</i>	.	x	x	x	x	.
<i>Cladosporium herbarum</i>	.	x
<i>Giberella cyanogena</i>	.	.	x
<i>Nectria</i> sp.	.	.	x
<i>Leptospora rubella</i>	.	.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O
<i>Puccinia heraclei</i>	.	x
<i>Crocicreas cyathoideum</i>	.	.	.	x	x	x	.	x	x	x	x	x
<i>Dasyscyphus mollissimus</i>	.	.	.	x	x	x	.	x	x	.	x	.
<i>Comatricha tenerrima</i>	x	x	.	x
<i>Dasyscyphus grevillei</i>	x	.	.	.	x	x	x	x
<i>Botrytis cinerea</i>	x	x
<i>Endophragmia atra</i>	x	.	.	.	x	.	.	x
<i>Peniophora incarnata</i>	x
<i>Lasiosphaeria caudata</i>	x	.	.	.
<i>Lophiostoma vagabundum</i>	x	x	x	x
<i>Lophiostoma angustilabrum</i>	x	x	x	.
<i>Stachybotrys dichroa</i>	x	.	.	.
<i>Stachybotrys cylindrospora</i>	x	x	x	.
<i>Hymenoscyphus herbarum</i>	x	.	.
<i>Plagiosphaera immersa</i>	x	x	.
<i>Nectria arenula</i>	x	.	.
<i>Typhula micans</i>	x	.	.
<i>Dendryphiella infuscans</i>	x	.	.
<i>Dictydiaethalium ferrugineum</i>	x	.
<i>Hymenoscyphus scutula</i>	x	.
<i>Peroneutypa heteracantha</i>	x
<i>Endophragmia hyalosperma</i>	x	.

TABEL 2

Aantal genoteerde soorten per systematische groep per maand

	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	*
Myxomycetes	.	3	.	.	1	1	.	1	.	.	1	.	5
Helotiales	4	3	1	3	4	4	5	3	6
Sphaeriales	.	1	.	.	1	1	.	1	2	3	3	2	8
Erysiphales	.	1	1	.	.	.	1
Pleosporales	1	1	1	1	3	4	4	2	5
Uredinales	.	.	1	1
Aphylophorales	1	.	.	1	.	.	2
Agaricales	1	1	1	1	1	1	1	2
Hyphomycetes	12	9	.	.	5	3	.	4	8	13	8	4	21
Coelomycetes	3	1	.	1	1	1	.	1	.	1	1	.	4
*	16	16	1	1	13	10	3	12	19	27	23	12	55

* = Totaal aantal

TABEL 3

Vergelijkende tabel over het voorkomen van fungi- en myxomycetensoorten, per systematische groep, op *Urtica dioica* (juli 1993 - juni 1994) en *Heracleum sphondylium* L. (november 1993 - oktober 1994)

	<i>Urtica dioica</i>	<i>Heracleum sphondylium</i>
MYXOMYCETES	16	05
HELIOTIALES	15	06
SPHAERIALES	08	08
ERYSIPHALES	01	01
DOTHIDEALES	03	-
PLEOSPORALES	06	05
UREDINALES	01	01
APHYLLOPHORALES	05	02
AGARICALES	07	02
NIDULARIALES	02	-
DEUTEROMYCETES	17	25
TOTAAL	<u>81</u>	<u>55</u>

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

K. Van de Put

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 1994

Als "Pilz der Monat" vinden we in deze jaargang afgebeeld: *Collybia alkalivirens*, *Hyalinia rubella*, *Peziza badiofuscoïdes*, *Chrysomphalia chryso-phylla*, *Rhodocybe mundula*, *Pulveroboletus lignicola*, *Tricholoma sulphureum* var. *hemisulphureum*, *Marasmius buxi*, *Peniophora proxima*, *Puccinia buxi*, *Leucoagaricus macrorhizus* var. *macrorhizus* en var. *pinguipes*. Verder nog foto's van bedreigde soorten: *Laricifomes officinalis*, *Hericium clathroides*, *Entoloma madidum*, *Catathelasma imperialis*, *Leucopaxillus tricolor*, *Boletopsis leucomelaena*, *Hydnellum geogenium* en *Clavaria zollingeri*. Voor de beginnelingen zijn er Gasteromyceten-foto's van: *Scleroderma citrinum*, *Pisolithus arrhizus*, *Astraeus hygrometricus* en *Sphaerobolus stellatus*.

Bulletin trimestriel de la société mycologique de France 1994

Deze jaargang vangt aan met een In Memoriam Louis IMLER van de hand van P. Heinemann en F. Dielen. P. Collin en A. Auron beschrijven een vondst van de lichenicole *Omphalia peltigerana* met een sleutel tot de lichenicole *Omphalia*'s. Een eerste vondst van *Squamanita odorata* in Frankrijk wordt vermeld door M. Gueny en M. Chiaffi, met een sleutel tot de in Frankrijk voorkomende soorten (microfot. en microtek.). M. Marxmuller bestudeerde de morfologie van *Armillariella* culturen waarin een vijftal vormen onderscheiden worden. Drie zware intoxicaties door *Lepiota*'s (*brunneolilacina* en *brunneoincarnata*) die een levertransplantatie noodzaakten worden gesignaleerd door R. Meunier et al. J. Boidin et al. brengen een bijdrage over *Vuilleminia* met beschrijving van *V. comedens*, *V. megalospora*, *V. alni** , *V. cystidiata* en *V. pseudocystidiata** met een sleutel en microtek. van *. *Lepiota saponella* sp. nov. is een nieuwe soort uit de Vendee beschreven door M. Bodin en J. Pirou, dicht bij *L. cristata* maar met een fruitige toiletzeep geur en iets grotere sporen. M. Pierre en B. Rivoire deden een revisie van de *Phellinus* soorten uit het herbarium van Bourdot. In een uitgebreid artikel gaat P. Callac in op de geschiedenis van kweken en jacht op wilde

vormen van *Agaricus bisporus*. In een studie over korstzwammen met (sub)urniforme basidiën bespreken J. Boidin en G. Gilles *Sistotrema alni** sp. nov., *S. autumnale**, *S. gloeocystidiatum** sp. nov., *S. quadrisporum**, *S. sernanderi**, *Galzinia occidentalis**, *G. longibasidia**, *Sistotrema* aff. *binucleosporum**, *S. brinkmanii*, *S. coronilla**, *S. effibulatum**, *S. cfr. farinaceum**, *S. heteronemum**, *S. lagenosporum** sp. nov., *S. muscicola*, *S. oblongisporum**, *S. octosporum*, *S. pinifoliae** sp. nov., *S. pistilliferum**, *S. porulosum**, *S. pteriphilum**, *S. pyrosporum**, *S. raduloides*, *S. subtrigonosporum*, *Sistotremastrum lateclavigerum** sp. nov., *Sistotremella hauerslevii*, *S. perpusilla*, *S. paulicorticoides** sp. nov., *Paullicorticium ansatum*, *P. delicatissimum**, *P. globosum** en *P. pearsonii**, met sleutel en microtekeningen van de met * gemerkte soorten. In de atlas achteraan vinden wij kleurenfoto's of kleurplaten van *Omphalina peltigerana*, *Hypholoma myosotis*, *Squamanita odorata*, *Amanita rubrovolvata*, *Hydropus subalpinus*, *Melanoleuca rasilis*, *Inocybe xanthocephala*, *Psathyrella lutensis*, *Lepiota saponella*, *Leccinum molle*, *Bolbitius reticulatus*, *Boletus permagnificus*, *Xerocomus roseoalbidus* en *Panellus violaceofulvus*.

Zeitschrift für mykologie Band 60 (1994)

Deze jaargang begint met een *Laccaria* sleutel van D. Pazmany; H. Bender brengt een eerste vondst in Duitsland van *Agaricus geesterani* (kl.fot.) en H. Hausknecht doet dit met *Cystoderma subvinaceum* (microtek. en kl.fot.) J. Breitenbach en F. Kranzlin bespreken *Collybia oreadoides*, *Coprinus saccharomyces* en *C. kimurae* (microtek. en kl.fot.) In zijn *Conocybe-Pholiotina* studie V behandelt M. Enderle *Conocybe siennophylla*, *C. cfr. macrocephala*, *C. pseudopilosella* en *Pholiotina friesii* (microtek. en kl.fot.).

E. Horak beschrijft *Galerina roberti* sp. nov. en M. Svrček brengt *G. saxicola* sp. nov. en *G. caldariorum* sp. nov. (alle met microtek.). F. Krauch vermeldt de vondst van *Russula odorata* var. *lilacinicolor* (microtek.) en F. Bellu bespreekt *Lactarius ilicis* (microtek.). Korte stukjes vinden wij over *Typhula micans* en *T. quisquilaris* (tek.), de verspreiding van *Gomphus clavatus* in Tsche

chië (verspreidingskaart), *Ramaria subdecurrens* (kl.fot.) en *R. curta* (kl.fot.), *Mycocalia dureana*, *Lycoperdon mammiforme* in Zweden en Polen, *Coprobria theleboloïdes* (microtek.), *Lamprospora lubicensis* sp. nov., (sporescan) en *Mniaecea jungermannia*.

Sistotrema soorten uit oostelijk Duitsland worden voorgesteld door I. Dunger : *S. alboluteum*, *S. brinkmannii*, *S. coroniferum*, *S. denisii*, *S. muscicolum*, *S. sublongisporum*, *S. resinicystidiatum* en *S. sernanderi* alle met microtek. W. Beyer brengt enkele Discomyceten uit Oberfranken: *Actinoscypha muelleri*, *Pezicula myrtiliana*, *Belonopsis iridis*, *Orbilia rubella*, *Muellerodiscus tenuistipes* en *Coronellaria benkertii* (met microtek) en H. Baral brengt *Drepanopeziza verrucispora*, *Symphyosirinia clematidis*, *S. angelicae* en *S. cheirophylla* met microtek. en een sleutel tot het genus *Symphyosirinia*. J. Palmer bespreekt *Sclerotiniaceae* uit Griekenland: *Ciboria americana*, *Dumontinia tuberosa*, *Lanzia echinophila*, *Rutstroemia coracina*, *R. firma*, *R. petiolarum* en *R. sydowiana* (alle met microtek.). Nieuwe Myxomyceten-vondsten uit Duitsland worden gebracht door L. Flatau en P. Schirmer: *Licea belmontana*, *L. cfr. pumila*, *L. deplanata*, *Lycogala epidendrum* var. *cristatum* var. nov.,

Cribraria rufa, *Calomyxa syrespora*, *Craterium atroluceum* sp. nov., *Diderma montanum* * en *Macbrideola* sp. met microtek. en een kl.foto van *. Verder zijn er nog bijdragen over de zwammenflora in droge kalkgebieden (A.Runge), in *Salix repens* mycozoönosen (A.Heller) en hetzelfde biotoop op Terschelling (T.Kuyper).

In het tweede deel van de jaargang vinden wij de bespreking van *Physarum bethelii* door H. Marx en M. Schubert (met microtek.), J. Reiss gaat wat dieper in op het "schimmel" gebruik in de geneeskunde. A. Einhellinger bestudeert de problematiek rond het bepalen van *Inocybe similis* en *I. vulpinella*. R. Maas Geesteranus en M. Enderle stellen hun nieuwe *Mycena caliginosa* sp. nov. voor (microtek. en kl.fot.) en A. Minder het genus *Limacella* in Europa met sleutel tot *L. guttata*, *L. subfurnacea*, *L. grisea*, en *L. delicata* met var. *delicata*, var. *vinosorubens* en var. *glioderma* met spore tek. en een kl.foto van var. *vinosorubens*. In het tweede deel van hun Russulastudies bespreken R. Karcher en D. Seibt *Russula cicatricata* (microtek. en kl.plaat); U. Kiwite en H. Laatsch vinden coprine in *Boletus torosus* en niet in *B. luridus*: intoxicaties door deze laatste soort zijn vermoedelijk te wijten aan verwisseling met de eerste.

Nieuw in de bibliotheek

J. Schavey

Bart Buyck (1994) **UBWOPA**, Les Champignons comestibles de l'Ouest du Burundi

Dit boek is het resultaat van twee jaar onderzoek van de fungiflora uit Burundi. Het is mijn inziens vooral bedoeld voor een Afrikaanse bevolkingsgroep die reeds een agrarische opleiding heeft genoten.

Bart Buyck heeft met zijn boek het grote belang benadrukt van de eetbare paddestoelen bij de voeding van de Middenafrikaanse bevolking.

De kennis van de paddestoelen bij deze bevolking is vooral gebaseerd op bijgeloof en angst.

Het eerste deel, het algemene deel, is bedoeld om tegen deze opvattingen zoveel mogelijk in te gaan door een aantal objectieve en toch zeer bevattelijke inlichtingen te geven over de zwammen. Alle facetten werden hier onder ogen genomen zowel het leven van de paddestoelen als het plukken, het verbruiken en het bewaren.

Het beschrijvende deel begint met een determinersleutel uitsluitend gebaseerd op duidelijke

macroscopische kenmerken. De logo's die Bart gebruikt voor de eetbaarheid geven ons een opvallend beeld van de verschillen van smaak tussen de inheemse bevolking en de Europeaan.

Hij groepeerde zijn paddestoelbeschrijvingen volgens hun groeiplaatsen wat voor de gebruikers van het boek een bevattelijker beeld geeft dan de droge wetenschappelijke klassering. Bart neemt hierbij in beschouwing de bewoners van de termietenheuvels, de humus- en houtbewoners, het "Forêt claire" (lichte bossen) en de zwammen verbonden aan de tropische houtsoorten. Het geheel is geïllustreerd met talrijke scherpe foto's niet alleen van de paddestoelen zelf maar er wordt ook getoond hoe zij op de markt aangeboden worden. Ook zijn er prachtige zichten van de verschillende biotopen.

Drie nieuwe soorten zijn er in beschreven, *Cantharellus splendens* Buyck, *Cantharellus cyanescens* Buyck en *Lactarius edulis* Verbeken & Buyck, deze laatste in samenwerking met ons lid Mieke Verbeken.

Dit laatste werk van Bart Buyck is echt gericht op de praktijk en is hierdoor ontegensprekelijk een mijlpaal over de kennis van de paddestoelen van deze streek.

Het boek werd ons door Bart geschonken. Het is beschikbaar in de bibliotheek onder het nummer **Baf 012**.

Vergaderingen

De vergaderingen gaan door in het verenigingslokaal, Ommeganckstraat 26 te 2018 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19u30 gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenuen.

dinsdag 11 juli	Determinatieavond Russula's. Russula's meebrengen.	
dinsdag 25 juli	Paddestoelen en natuurbehoud	<i>F. Dielen</i>
dinsdag 8 augustus	Practicum over sporen	<i>A. de Haan</i>
dinsdag 22 augustus	Determinatieavond	
dinsdag 12 september	Determinatieavond Agaricus. Champignons meebrengen.	
dinsdag 26 september	Deterimnatieavond Inocybe. Vezelkoppen meebrengen.	

Zomer- en najaarsexcursies 1995

Bijeenkomst voor de excursies telkens om 9 uur 45 op de aangeduide plaats, tenzij anders vermeld is. Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen.

Zondag 23 juli	Nationale Plantentuin "Domein van Bouchout" te Meise , bijeenkomst aan de ingang. Bereikbaar met bus Brussel-Londerzeel (L), vanaf station Brussel Noord of via A12 uitrit 3. Contactpersoon: A. de Haan
Zondag 30 juli	Bossen de Merode te Kortenberg . Bijeenkomst aan het politiekantoor te Kortenberg. Bereikbaar via ring rond Brussel. Komende van A12 of E19 richting Namen rijden. Op de ring uitrit 3 richting Woluwe nemen. Vervolgens aan de eerste verkeerslichten links afslaan richting Leuven (N2). Deze weg volgen tot in Kortenberg. Het politiekantoor bevindt zich rechts aan de eerste verkeerslichten op het grondgebied van Kortenberg. Bereikbaar met L-trein Brussel Leuven of bus Brussel-Leuven (lijn 358). Contactpersonen: F. Fleurbaey & E. Vandeven
Zondag 6 augustus	"Asdonk" & "Houterenberg" te Tessenderlo . Bijeenkomst aan de kerk van Engsbergen. Bereikbaar via E313 tot afrit 24 Geel Oost. De N174 nemen richting Diest. Ongeveer 10 km verder, rechts afslaan richting Engsbergen. Contactpersoon: J. Volders
Zondag 13 augustus	"Walenbos" te Houwaart . Bijeenkomst aan de kerk van Houwaart. Aarschot bereiken, richting A2 rijden. De snelweg niet nemen maar de N223 nemen richting Tienen. 4 à 5 km voorbij de oprit van de snelweg, links afslaan naar Houwaart Contactpersoon: J. Monnens

AMK Mededelingen

- Zaterdag 19 augustus** **Zoersel.** Bijeenkomst aan de kerk van Zoersel. Bereikbaar via E34 tot uitrit 20 dan N14 of bus 41SN. Contactpersoon: K. Van de Put
- Zondag 20 augustus tot en met zondag 27 augustus**
Werkweek te Gillenfeld (Duitse Eifel) Deelname aan afzonderlijke uitstappen mogelijk, gelieve vooraf te verwittigen a.u.b.
Contactpersoon: F. Dielen
- Zondag 27 augustus** **"Bellevuedreef" en "Schildehof" Schilde,** bijeenkomst in de Bellevuedreef (nabij de herberg het Bellevueke, vroeger de Loteling) op de weg N12 Antwerpen-Turnhout of bus 41. Contactpersoon: A. de Haan
- Zaterdag 2 september** **"De Liereman" te Turnhout.** Bijeenkomst aan de kerk van Oosthoven. Bereikbaar via E313, dan de E34 richting Eindhoven, afrit 24 en de N19 richting Turnhout, de ring van Turnhout tot de N12 richting Ravels, Tilburg. Even op deze weg richting Oosthoven nemen. Contactpersoon: J. Volders
- Zondag 3 september** **Maria ter Heide (Brasschaat) & "De Zeurt" te Schoten.** Bijeenkomst achter de kerk van Maria ter Heide. Bereikbaar via N1 of bus 64. Contactpersoon: G. Lejeune
- Zaterdag 9 september** **"Terlamen" te Zolder,** Bijeenkomst om 9 uur 30 aan de kerk van Bolderberg. Bereikbaar via E313 vanaf verkeerswisselaar te Lummen E314 (= A2) richting Aken tot uitrit 27 dan N729 richting Hasselt. Deze excursie is een organisatie van het Overlegcomité van Vlaamse Mycologische Groeperingen. Contactpersoon: L. Lenaerts
- Zondag 17 september** **Tervuren.** Bijeenkomst tegenover de ingang van het Museum voor Middenafrika. Bereikbaar via de ring rond Brussel, uitrit 1, dan de N3 richting Tervuren-Leuven. Contactpersoon: M. De Haan
- Zaterdag 23 september** **Sinaai Heirmisse,** Bijeenkomst om 9 uur 30 in de Liniedreef. Bereikbaar via de E17, uitrit 13 naar Sinaai, dan via Zwaanaarde, richting Klein Sinaai tot Liniedreef, dit is 400 meter voor de koebrug over de Moervaart, rechts. Deze excursie is een organisatie van het Overlegcomité van Vlaamse Mycologische Groeperingen. Contactpersoon: B. Declercq
- Zaterdag 30 september** **Nismes.** Bijeenkomst aan de kerk te Nismes. Bereikbaar via de A12 naar Brussel en de E19 naar Charleroi. Via de ring van Charleroi naar de N5 richting Philipville. Even voorbij Mariembourg de N939 naar Nismes. Eten en drinken meebrengen. Contactpersoon: K. Van de Put
- Weekend 7 & 8 oktober** **Demonstratiedagen** in het Vrijbroekpark te Mechelen. Meer informatie in de volgende AMK Mededelingen. Contactpersoon: F. Dielen

Weekend 14 & 15 oktober **Paddestoelententoonstelling in de lokalen van Kindervreugd** in het Peerdsbos te Brasschaat. Bereikbaar via N1 of bussen 63 en 64. Openingsuren van 10 tot 17 uur.

Zaterdag 21 oktober **"De Langdonken" te Herselt.** Bijeenkomst om 9 uur 30 aan de kerk van **Westerlo**, door geplande werkzaamheden in de dorpskom van Herselt is een samenkomst aan de kerk aldaar niet mogelijk. Bereikbaar via E313 tot uitrit 23 Geel West, dan de N19 via Zammel kruispunt tot Westerlo. Deze excursie is een organisatie van het Overlegcomité van Vlaamse Mycologische Groeperingen. Contactpersoon: J. Volders

Zondag 22 oktober **Weelde statie.** Bereikbaar via de ring rond Turnhout, dan de N119 richting Baarle-Nassau (Baarle-Hertog) tot Weelde station. Op het kruispunt links af richting Merksplas. Ongeveer 100 meter verder op deze weg rechts af, is de ingang van het reservaat. Contactpersoon: H. Hendrickx

Vrijdag 27 tot en met Zondag 30 oktober
Belgische kust met verblijf te Oostduinkerke. Meer informatie in volgend nummer. Contactpersoon: P. Van der Veken

Zaterdag 4 november **"Prinsenspark" Retie.** Bijeenkomst op de parking van het domein. Bereikbaar via E313, afslag E34 richting Eindhoven, neem afrit 25 Turnhout Oost, dan de N18 richting Retie en daar de N118 richting Geel. Ongeveer 4 à 5 km verder aan uw rechterkant ingang Prinsenspark. Contactpersoon: R. Van Gompel

Zondag 12 november **"Buggenhoutbos" te Buggenhout.** Bijeenkomst aan het station van Buggenhout. Bereikbaar via A12 tot Breendonk dan N16 en N17 richting Dendermonde na 9km links afslaan naar Opdorp, daar voor de kerk rechts afslaan naar Buggenhout of trein Mechelen-Gent. Contactpersoon: F. Vermorgen

Zaterdag 18 november **Zoersel.** Bijeenkomst aan de kerk van Zoersel. Bereikbaar via E34 tot uitrit 20 dan N14 of bus 41SN. Voormiddag excursie, in de namiddag gezellig samenzijn. Contactpersoon: K. Van de Put

Excursies van de Werkgroep Cortinarius

Bijeenkomst telkens om 9 uur 30.

Zondag 10 september **"De Langdonken" Herselt.** Bijeenkomst aan de kerk van Westerlo.

Zaterdag 16 september **"Nationale Plantentuin" Meise.** Bijeenkomst op de parking voor de Plantentuin.

Zondag 24 september **"Gooreind".** Bijeenkomst aan de kerk van Gooreind.

Zondag 5 november **"Zoerselbos" Zoersel.** Bijeenkomst aan de kerk van Zoersel.

Excursies van de Oostvlaamse Mycologische Werkgroep

- 12.08 **Park van Beervelde** (Leiding: *P. Van der Veken*). Bijeenkomst 9.30 u, ingang park. Te bereiken via E17, afrit 11, richting Lochristi tot Beervelde-dorp.
- 02.09 **Brugge, Rijkevelde** (Leiding: *P. Van der Veken*). Bijeenkomst 9.30 u, E40, uitrit 9, naar Oostkamp.
- 16-17.09 **Weekend Neufchateau** (Leiding: *H. Mervielde*, 09/282.60.49).
- 07.10 **Kortrijk, Kleiputten en Kennedybos** (Leiding: *C. Hanssens*) Bijeenkomst 9.30 u, Kortrijk, Doornikse steenweg, tegenover de Hallen.
- 14.10 **Universitaire Campus "De Sterre", RUG** (Leiding: *R. Walley & M. Verbeken*). Bijeenkomst 9.30 u, Gent, hoek Krijgslaan - Galgiaan, bij de hoofdingang Campus De Sterre (samen met Dodonaea).
- 04.11 **Ieper, reservaat Palingbeek + Zillebeke** (Leiding *N. Deboosere*). Bijeenkomst 9.30 u, kerk Zillebeke.
- 11.11 **Stekene, Steengelag** (Leiding: *B. Declercq*). Bijeenkomst 9.30 u, kerk Stekene.
- 18.11 **Nazareth, Hospicebossen**. Bijeenkomst 9.30 u, Klapstraat (voorbij militair domein).

Excursies van de Nederlandse Mycologische Vereniging in het zuiden van Nederland

ATTENTIE: Als bij een excursie de term **OPBELEXCURSIE** staat dan wil dit zeggen dat deelnemers de excursieleider de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur moeten bellen. In principe gaat een excursie altijd door, alleen onder extreme omstandigheden kan de excursieleider adviseren om de excursie niet te laten plaatsvinden, of naar een ander gebied verplaatsen. De excursies vertrekken in principe om 10.30 uur, tenzij anders is vermeld, en eindigen om ongeveer 16.00 uur. Het is handig om te weten dat de deelnemers zich meestal verzamelen in de stationsrestaurant of het cafeetje in de buurt. Van deelnemers aan excursies van de NMV wordt verwacht, dat zij zich aan de aanwijzingen van de excursieleiders houden. Het verzamelen van paddestoelen voor nadere studie dient zo voorzichtig mogelijk te gebeuren, om zo min mogelijk schade aan het terrein toe te brengen.

8.7 **Nieuwkoopse Plassen** (indien mogelijk per boot) en eventueel Bijleveld, een kleiafgraving met loofbos en schraalgrasland op kalkrijke klei. Het aantal deelnemers is beperkt, daarom is **opgave verplicht**, s.v.p. zo spoedig mogelijk. Verzamelen: station Woerden. Leiding: M.E. Noordeloos, tel. 01820-38684.

15.7 **De Geelders**, gevarieerd loofbos met vochtige delen. Verzamelen: station Boxtel. Leiding: Mw. M.C. Broekema-Bruinsma, tel.: 04990-71411. **OPBELEXCURSIE!**

22.7 **Stadspark en/of recreatiebos Rotterdam-Noord**. Zowel jong als oud bos met gemengd loofhout. Verzamelen: station Rotterdam-Alexanderpolder. Leiding: A.P. v.d. Berg en Mw. A.E. v.d. Berg-Blok. tel.: 010-4505436. **OPBELEXCURSIE!**

29.7 **Reeuwijkse Hout** bestaande uit parkbos op veen en een berkenbroekbos. Als er maar een beetje vocht is, is dit terrein zeer de moeite waard voor een paddestoeleninventarisatie. Verzamelen: station Bodegraven. Leiding: C.B. Uljé, tel.: 01720-76130. **OPBELEXCURSIE!**

5.8 **Het Rammegors** bij St. Philipsland, een ingedijkt schor met vochtig grasland op zand en klei. Spontane begroeiing met wilg en vlier. Eventueel ook naar de Slikken van Heen, drooggevallen platen en schorren. Laarzen gewenst! Verzamelen: station Bergen op Zoom. Leiding: W.D.J. Kuijs, tel.: 01100-13543. **OPBELEXCURSIE!**

26.8 **Vliegbasis Gilzen-Rijen**. Dit terrein is normaal niet toegankelijk voor publiek, paddestoelen zijn er nooit geïnventariseerd. Omdat het een militair terrein is moet de beheerder vantevoren een lijst van de deelnemers hebben. Wilt u aan deze excursie deelnemen dan moet u zich **vóór 15.8 telefonisch of schriftelijk aanmelden bij Geert de Cock**, met vermelding van naam, adres en geboortedatum. Het is een **OPBELEXCURSIE**, u moet de avond tevoren dus informeren of de excursie doorgaat. Verzamelen: station Gilzen-Rijen. Leiding: G.W. de Cock, tel.: 013-343365.

16.9 **Broekse Wielen** bij Grave, een uitgelooagd rivierduin met overgang naar rijkere grond en een populierenbos bij Mill met kans op het vinden van de Inktviszwam en de Duinstinkzwam. Verzamelen: station Cuijk. Leiding: R. Gorissen, tel.: 08894-14716.

14.10 **Lievendaal**, een kleibos waar we veel Vezelkoppen en Russula's kunnen verwachten en de Amerongse Berg, waar een van de bosreservaten ligt. Verzamelen: station Driebergen-Zeist. Leiding: Th. Reijnders, tel.: 03434-54464.

20-22.10 **Verenigingsweekend**. in Zuid-Limburg. We verblijven in pension Huynen te Sibbe-Valkenburg aan de Geul. De kosten voor twee dagen volpension bedragen f 120,-. Gedurende dit weekend willen we speciale aandacht schenken aan enkele paddestoelengeslachten, b.v. Parasolzwammen, Satijnzwammen en Wasplaten. De specialisten op dit gebied zullen aanwezig zijn. **Opgave: vóór 15.9** door overmaken van het te betalen bedrag á f 120 per persoon voor twee nachten + logies (een nacht ook mogelijk) op gironummer 1324756 t.n.v. E. Jansen, Oosterbeek. **Let s.v.p. op deze datum, i.v.m. het te reserveren aantal kamers.** Deelnemers krijgen t.z.t. bericht over aanvang excursie op vrijdag e.d. Leiding: E. Jansen, Goudenregenlaan 8, 6862 WT Oosterbeek. tel.: 085-337312.

29.10 **De Warande**, vrij vochtig parkbos met gemengd loofhout en mogelijk ook Het Coovelsbos, een van de nieuwe objecten van de Helmondse werkgroep. Verzamelen: station Helmond. Leiding: L.F.M. Raaijmakers, tel.: 04920-22851.

Antwerpse Mycologische Kring

De Antwerpse Mycologische Kring werd opgericht in 1946. In 1963 werd het een vereniging zonder winstgevend doel. Zij heeft als doel de mycologie te bevorderen. De Antwerpse Mycologische Kring organiseert hiertoe excursies, vergaderingen, voordrachten, determinatieavonden, werkweken. Er wordt driemaandelijks een tijdschrift uitgegeven, AMK Mededelingen. Op onregelmatige tijdstippen verschijnt Sterbeekia, een publikatie genoemd naar de Antwerpse priester, mycoloog, kruidkundige en architect, Franciscus Van Sterbeek (1630-1693).

In 1991 werden AMK Mededelingen en Sterbeekia bekroond met de Emiel Van Rompaeyprijs voor floristiek.

De Antwerpse Mycologische Kring onderhoudt ook contacten met andere mycologische verenigingen in binnen- en buitenland. De A.M.K. is lid van het Overlegcomité van Vlaamse Mycologische groeperingen.

De AMK bezit een bibliotheek, die ondergebracht is in het verenigingslokaal, Ommeganckstraat 26 te 2018 Antwerpen. Alle leden hebben het recht hieruit boeken te ontlenen.

Het lidgeld bedraagt 500 fr. per jaar, buitenlandse leden betalen 550 fr. Betaling kan geschieden door overschrijving op bankrekening nr. 320-4183209-57 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w., te Antwerpen. Buitenlandse leden kunnen het lidgeld over maken op de postrekening nr. 000-1415744-29 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w., te Antwerpen of door een eurocheque ten voordele van de Antwerpse Mycologische Kring te sturen naar André Jacobs, Lode Zielenslaan 35 bus 7 te 2050 Antwerpen.

AMK publikaties en reagentia voor microscopie

Bij onze bibliothecaris, Jean Schavey, kan de "Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen" bekomen worden en ook oude nummers van Sterbeekia en een set met de meest gebruikte kleurstoffen en reagentia voor microscopie.

Bij Emile Vandeven kunnen oude nummers van AMK Mededelingen verkregen worden.

Raad van bestuur van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.

voorzitter: Dielen Frans, Schawijkstraat 29, 2520 Ranst, tel.: 03/353.16.21

ondervoorzitter (hoofdredacteur Sterbeekia): de Haan André, Bezemheidelaan 6, 2920 Kalmthout, tel.: 03/666.91.34

secretaris: Van de Put Karel, Herentalsebaan 149, 2100 Deurne, tel.: 03/366.37.26

schatbewaarder: Jacobs André, Lode Zielenslaan 35 bus 7, 2050 Antwerpen, tel.: 03/219.02.78

bibliothecaris: Schavey Jean, Basseliersstraat 54, 2100 Deurne, tel.: 03/322.54.52

andere bestuurders:

Lenaerts Luc, Fonteinstraat 8, 3560 Lummen, tel.: 013/52.34.99

Noten Leo, Oude Watertorenstraat 17, 3930 Hamont, tel.: 011/44.57.46 of 011/61.12.62

Vandeven Emile (ledenadministratie, secretariaat paddestoelenkartering), Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, tel.: 02/267.74.18

Volders Jos (samenstellen excursieprogramma), Weverstraat 9, 2440 Geel, tel.: 014/54.91.44